

Payí Poro Romíyo ηweáyí nání eañínaríní.

Payí rína Jisasoyá síyikíyí ańí yoí Romíyo ηweagíáyí nání Poro nírírí eañínaríní. Ańí apí, Itari píropenístíyo ikwíróníńpí ańí ami ami ikwíróníńyíyo seáyí e imóníní. E Romíyí mǎxí ináyí Sisaoyí ríníño ηweaagípíríní.

Payí rína Poro Koriniyo níηweámána apǎxí Pibíyí ríníńímí nearí wiowáríńaríní. Síní Romíyo bí memé eńímí nearí wiowáríńaríní. Ayí níńfá nimóníro re oyaiwípoyínírí nírírí eañínigíní, “Ámá níní íwí yarígíáyí imóníñoí. Wigí íwí neríńpímí dání Goríxo tńńí xepíxepá róníñoí. ņwí ikaxí Moseso nírírí eańpí níxǎdíńpímí dání ámá wé róníńf wí imónípaxímaní. Sa Goríxomí xewaxo Jisasomí dńńf níwíkwíróríńpímí dání oyá síńwíyo dání wé róníńf imóníro ámí o tńńí nawíní imóníro epaxíríní.” oyaiwípoyínírí nírírí eañínigíní.

¹ Poroní payí rína nearí mónaparíńíní. Nioní Kiraisí Jisasoyá xínáíníńf nímonírí yaríńá woníríní. Goríxo wáf nurímeiaríńf wo imóníwínígínírí wéyo íá numírírí oyá xwíyíá yayí neainaríńpí nurímeíwínígínírí níńpéarí níñońríní. ² Xwíyíá apí o eńíná xegí wáf rókiamoagíáwa níńro ríwamíńf ņwáf ríníńyíyo eagíápímí dání nínearírí sńmí e tńńíńpíríní. ³ Xwíyíá yayí neainaríńf apí xegí xewaxo nání ríníńpíríní. O aga ámá nimóníríná imóníńpí nání dńńf nímoranéná re yaiwiaríńwáríní, “Mǎxí ináyí Depitoyá iyí axípa imóníńyí woríaní?” yaiwiaríńwáríní. ⁴ Kwíyí xegí bí o imóníńpí nání

dijé n̄imoranéná re yaiwiar̄ijwár̄in̄i, “Gor̄ixo en̄j̄ six̄t̄ eán̄ij̄t̄ x̄fo imón̄ij̄t̄p̄i ayá wí s̄iwá neair̄i xwár̄ipáyo dán̄i owiáp̄t̄n̄imean̄ir̄i ám̄t̄ s̄ij̄t̄ wim̄ix̄ir̄i ner̄ij̄t̄p̄im̄i dán̄i rén̄ij̄t̄ near̄ij̄t̄r̄fani, ‘Ḡt̄ niwaxor̄in̄i.’ near̄ij̄t̄r̄fani?” yaiwiar̄ijwár̄in̄i. O Jisas̄t̄ Kiraiso neḡt̄ Ámin̄áo nán̄i rar̄ij̄in̄i. ⁵ Omi dán̄in̄i Gor̄ixo wá n̄neawian̄ir̄i xeḡt̄ wá w̄ur̄imeiar̄t̄ḡt̄áwa oimón̄t̄poȳin̄ir̄i near̄t̄peanj̄t̄r̄in̄i. None wá w̄ur̄imeiar̄t̄ná émáyt̄ x̄ixeḡt̄n̄i n̄t̄n̄i wí wí dij̄t̄ “Xwiȳt̄á ap̄i nepar̄in̄i.” yaiwiro s̄in̄i p̄t̄r̄t̄ m̄iwial̄k̄i ar̄fá ȳm̄iḡt̄ wiro étr̄ix̄in̄ir̄i near̄t̄peanj̄t̄r̄in̄i. Kiraisom̄i e w̄īt̄r̄ix̄in̄ir̄i near̄t̄peanj̄t̄r̄in̄i. ⁶ Seȳt̄né en̄t̄ aȳt̄ wiȳt̄n̄ér̄in̄i. Jisas̄t̄ Kiraiso x̄foyá imón̄t̄p̄t̄r̄i nán̄i wéyo t̄á seaum̄t̄r̄ij̄t̄ wiȳt̄n̄ér̄in̄i. ⁷ An̄j̄t̄ Romiyo ŋweaḡt̄áȳt̄né —Ámá Gor̄ixo dij̄t̄ six̄t̄ seȳir̄i nion̄iyá oimón̄t̄poȳin̄ir̄i wéyo t̄á seaum̄t̄r̄ir̄i en̄j̄t̄n̄ér̄in̄i. Seȳt̄né nán̄i nion̄i paȳt̄ r̄ina near̄i món̄apar̄ij̄in̄i. “Neḡt̄ ápo Gor̄ixo t̄t̄n̄i Ámin̄á Jisas̄t̄ Kiraiso t̄t̄n̄i awá wá seawian̄ir̄i seȳt̄né n̄iwaȳt̄r̄on̄t̄ro ŋweap̄t̄r̄i nán̄i seair̄i éisix̄in̄i.” nimón̄ar̄in̄i.

“‘Rom̄iȳt̄né s̄ij̄w̄t̄ sean̄t̄m̄iḡin̄i.’ nimón̄ar̄in̄i.” ur̄ij̄t̄ nán̄ir̄in̄i.

⁸ Paȳt̄ r̄ina near̄t̄ná xám̄i r̄ip̄i osear̄im̄in̄i. An̄j̄t̄ n̄im̄in̄i xwiȳt̄á r̄ip̄i t̄á men̄arar̄ijaḡt̄a nán̄i ḡt̄ Gor̄ixom̄i yaȳt̄ wiar̄ij̄in̄i, “Rom̄iyo ŋweaḡt̄á Jisasom̄i x̄t̄dar̄iḡt̄áȳt̄ p̄ir̄án̄ij̄t̄ dij̄t̄ w̄ikw̄t̄roar̄ij̄o.” Xwiȳt̄á ap̄i an̄j̄t̄ n̄im̄in̄i t̄á men̄arar̄ijaḡt̄a nán̄i seȳt̄né n̄iȳt̄n̄én̄i nán̄i yaȳt̄ wiar̄ij̄in̄i. Jisaso neaiij̄t̄p̄im̄i dán̄i seȳt̄né e yar̄ijaḡt̄a nán̄i Gor̄ixom̄i yaȳt̄ wiar̄ij̄in̄i. ⁹ Xewan̄ij̄o —O e éw̄in̄iḡt̄in̄ir̄i n̄t̄r̄ij̄t̄p̄i an̄ij̄t̄ min̄t̄ n̄iwiir̄t̄ná xwiȳt̄á xeḡt̄ xewaxo nán̄i yaȳt̄ neainar̄ij̄t̄p̄i wá ur̄im̄in̄ir̄i nán̄i yar̄ij̄áor̄in̄i. Xewan̄ij̄o nion̄i x̄fom̄i r̄ix̄ij̄t̄ nur̄it̄r̄ná sá b̄t̄ m̄ij̄weá ín̄iná seȳt̄né nán̄i yar̄ij̄t̄ seawiir̄ij̄ap̄i

nánî ananî sopîŋî opaxîrîni. ¹⁰ Omi rîxîŋî nurîrîná seyîné tîŋî e nánî mîbîpaxî imónayîŋá eŋagi aiwi agwi ananî oyá dîŋî tîni bîpaxî imónîmîgîniîrî aŋîpaxî yarîŋî wiarîŋárîni. ¹¹ Ayî rîpî nánîrîni. Nionî seyîné tîŋî e nîseaîmearî searéwapîyarîná seyîné kwîyîpimi dánî ámi bî tîni yóŋ imónîro sîkîkî ámi bî tîni nomîxîga upîrî nánî nionî aga nîbîrî sîŋwî seanîmî nánî nimónarîni. ¹² Nionî seyîné nîseaîmearîná nionîni eŋî sîxî seaîmîxîmî nánî marîáî, seyîné enî Jisasomî dîŋî nîwîkwîroro píránîŋî xîdarîŋagî seanîrî nionî enî dîŋî nîwîkwîrorî píránîŋî xîdarîŋagi nanîro nerîŋîpimi dánî xîxe eŋî sîxî ímîxînanî nánî rarîŋîni.

¹³ Gî nîrîxîmeáyîné, seyîné rîpî nánî majîá epîrîxîniîrî nánî áwanî osearîmîni. Ayá wî seyîné tîŋî e nánî bîmîgîniîrî nerî aî amîpî bî pîrî nîrakîyîagi nánî seyîné bî sîni sîŋwî mîseanîŋárîni. “Nionî émá amî gîmî ŋweagîáyî tîŋî e nemerî wáŋ urarîná wî arîá nîniro Jisasomî dîŋî wîkwîrogîápa segî wî enî nionî urarîná axîpî wîkwîrórîxîniîrî segî tîámîni bîmîgîniîrî.” nimónarîni. ¹⁴ Nionî ámá nîyonî kîniîxî imónîgîáyoranî, wauyî imónîgîáyoranî, dîŋî émî saîmî mogîáyoranî, majîá imónîgîáyoranî, ámá ayo nîyonî xwîyîá yayî neainarîŋîpî urîmîá nánî yoxáŋîŋî inárîniîrîni. ¹⁵ Ayînánî nionî ámá Romî ŋweagîáyîné enî xwîyîá yayî seainîpaxîpî wáŋ searîmîá nánî sîmî dîpénarîŋîni.

“Xwîyîá yayî neainarîŋîpimi dánî Gorîxo yeáyî neayimîxemeaarîŋîrîni.” urîŋî nánîrîni.

¹⁶ Xwîyîá yayî neainarîŋîpimi dánî Gorîxo dîŋî wîkwîróŋáyo nîyonî —Xámî Judayo yeáyî uyimîxemearî émáyo enî yeáyî uyimîxemearî epaxî eŋagi nánî xwîyîá apî nánî nionî ayá bî mé ananî

wáf rimeariñáriní. ¹⁷ Ayínání nene “Goríxo arige nerí ámá ámí wé róniñf xfo imóniñfpi wimixinárífaní?” niyaiwirane ududf neainipaxímaní. Ayf rípi nániríní. Xwiyfá yayf neainaríñfipimí dání Goríxo wáf réniñf neaókímixáríñfíriní. Ámá Jisasomí iwamfó dání diñf níwíkwíróa numáná ámí xegf bí mé sa aníñf wíkwíroarígíyáf, ayf wé rónígíyáf wimixaríñfíriní. Bíkwiyo dání re nírínirí eániñfpi, “Ámá Goríxoní diñf níkwíróagfa nání ‘Wé rónígíaríní.’ ráríyáf diñf niyimíñf tígíyáf imónipíríaríní.” nírínirí eániñfpi nioní seararíñapí tñní xixení imóniñagí nání seararíñiní.

Ámá Goríxomí rfwf umogfá nániríní.

¹⁸ Goríxo ámá wé róniñf xfo wimónaríñfpi mé ríkíkirfó yarígíyáf —Ayf wigf ríkíkirfó yarígíapí neróná Goríxo nání níjáf imónipaxf imóniñfpi rfwímíní mamoarígíyáfíriní. Ámá ayf nání Goríxo añínamí dání wíkt wónfagí nání pírf umamoñfpi ríxa síñání piaumímf iníní. ¹⁹ Ayf rípi nání raríñiní. Goríxo ámá xfo nání re yaiwipaxfpi, “O imóniñfpi, ayf apí rfa imóniní?” yaiwipaxfpi yumfí mívimónf síñání imóniní. Goríxo xewaníño imóniñfpi nání síwá winíñf enagí nání raríñiní. ²⁰ Xewaníño imóniñfpi —Apí síñwí tñní síñwí winípaxf mimóniñagí aí eníná añfna imíxírí xwáfárf imíxírí eñe dání ámá apimí síñwí níwínírfná “Xfo imóniñfpi, ayf apírífaní?” yaiwipaxfíriní. “Enf amípi apí imíxíño eániñfpi ná rfwíyo aí wí samíñf wenfámaní.” yaiwirí “Xfo imíxíñfipimí xegf bí níwimónirí nání aga seáyí e rfa wimóniní?” yaiwirí epaxfíriní. Ayínání ámá Goríxomí wí yapf re uréwapíyípaxf meníní. “Nioní

joxî imónîŋŋîpî nánî majfá nimónîrî nánî nîpîkwîni mimónîŋŋî eŋáonîrîni.” urîpaxî menîni. ²¹ Eŋíná áamá ayí sîni xîxenî “Gorîxo apî rfa imónîni?” nîyaiwîro aiwî re egfawîxîni. O ŋwáfá eŋagi nánî wé íkwiaŋwîyo tîpaxîpa mîtipa ero amîpî xfo imîxîŋŋîpî nánî yayî mîwîpa ero wigî dîŋŋî nîmorfná majîmajfá ikárîniro dîŋŋî xerŋwîni nîmóá núfasáná dîŋŋî rfa xeyánîgíáyî imónîro egfawîxîni. ²² “Dîŋŋî émî saímî moŋwaénerîni.” nîrîro aiwî majîmajfá ikárîniŋíáyî nimónîro ²³ ŋwáfá mîpé anîŋŋî imónîŋŋomî mumíminî rfwî numero mimónî ŋwáfá bî fá oxîraneyîniro ámaranî, iŋŋranî, odîpiranî, naŋwî onîmiápiaranî, xopaikîgî bî nimîxîro “Negî ŋwáfá imónîŋŋîpî, ayî rîpîrîni.” rîgíawîxîni.

Ámá Gorîxomî rfwî nomorfná egfápi nánîrîni.

²⁴ Gorîxo áamá e majîmajfá nikárîniro yarîŋagfa nîwîniŋfná wigî feapá winarîŋŋîpîmî dánî sîpî imónîŋŋîpîmî xe oikîrîpeánîpoyîniŋî sîŋwî wîniŋîniŋîni. Sîŋwî e wîniŋagî wiwanîŋŋîyî piaxî eámîxîniŋíawîxîni. ²⁵ Ayî rîpî nánî Gorîxo e eŋŋrîni. Ámá ayî nepa imónîŋŋî Gorîxo nánîpî rfwî umoro yapî imónîŋŋîpî fá xîrîro nemáná amîpî nîni imîxîŋŋomî —O anîŋŋî minî yayî umepaxorîni. “Ámá nîni e éŋŋrîxîni.” nimónarîŋorîni. Omî yayî numero fá mîxîrî xfo imîxîŋŋîpîmîni fá xîrîro wéyo umero yarîŋagfa nánî Gorîxo e eŋŋrîni. ²⁶ Ayínánî Gorîxo wigî feapá winarîŋŋîpîmî dánî piaxî weánîpaxî imónîŋŋîpî xe oikîrîpeánîpoyîniŋî sîŋwî wîniŋagî apîxîwa oxî nîmeánîrîfná xîrîniŋŋîrîxîniŋî imónîŋŋîpî pîni nîwiárîro apîxî wî tîni nîpîkwîni mimónîŋŋîpî nîga ugíawîxîni. ²⁷ Oxowa enî apîxî nîmearo xîrîŋŋîrîxîniŋî imónîŋŋîpî pîni nîwiárîro “Oxî wfa tîni fwî oinaneyî.” nîyaiwîro

aga símí nixeadípeníroná oxí wífa wífa tñní íwí níníro piaxí weánipaxí imóníñípi inígfawixíni. Ayínáni “Wígfí néra ugíápi tñní xíxeni pírfí Goríxo umamonípi ríxa wímeaníriní.” raríñíni.

²⁸ Ámá “Goríxo apí imóníñoríani?” níwíaiwiro símí e mítíniipa yaríñagífa nání o wígfí “Sípí e e oy-aneyí.” yaiwiarígfápi nání xe míñí niga úfríxíniñí síñwí wíniñínigíni. Síñwí e wíniñí enagi nání ayí amípi nípkwíni mimóníñí ámá mepaxí imóníñípi néra nuro re yarígfáriní. ²⁹ Nípkwíni mimóníñí nñní nání míñí iníro ríkíkíríó epaxí imóníñí nñní nání míñí iníro anímí yaríá epaxí imóníñí nñní nání míñí iníro “Ámá wí ríá omeárinípoyí.” yaiwiarígfápi nání míñí iníro yarígfáriní. Apíni yarígfámani. Rípi ení ayá wí yarígfáriní. Síñwí íwí wíniro “Amípi apí nioní meapaxípiríni.” bí onímiápi míyáiwí ayá wí yaiwiro níwíápíni mearo ámá píkiro símíráxwíró ero yapí wíwapíyiro ámá wí nání nurírná sípí owímeaníri uríro únúníñí wíkaríro mímáyó wiro ³⁰ xwíyíápai uñwíráríro Goríxo nání símí tñní ero ámáyo xíxewíámí ríniro míxí kñniro míxí meakñniro sípí imóníñí ámá síní níjía mimónígfápi éwapíniro xínáíxaneyo maní wíakíro yarígfáriní. ³¹ Rípi ení yarígfáriní. Majía ikáriníro díñí uñwírárípaxí mimónípa ero wíyo díñí sípí míwipa ero wá míwianípa ero yarígfáriní. ³² E yarígfáyí Goríxo re rárinípi nání níjía nimóníro aiwí, “Ámá sípí apí yarígfáyí wí síñí upaxímani. Pepaxíriní.” rárinípi nání níjía nimóníro aiwí sípí apí imóníñípimi níxída nuro apíni mé sípí seáyí e imóníñí rípi ení nero íwí apí néra warígfáyo weyí ayá wí meararígfáriní.

2

“Gorixo áamá niyoní mí ómómiximí nerfná wigí egfápi tfini xixeni wiinfáriní.” uriní nániriní.

¹ Ayínání áamá wíyo xwiyfá umeararigfá wiyfnení wiyfnení bí osearimíni. Sfá yoparíyimi Gorixo áamá niyoní mí ómómiximí yarfná “Ayí nání íwí apí enárini.” uripaxí imóninípi tígáyfnemani. Ayí rípi nániriní. Áamá íwí yarigfápi nání xwiyfá umeararigfáyfné, seyfné ení íwí axípi yarigfáyfné enagi nání wíniyo xwiyfá numeariróná sewaniníyfné eníniní mearinarigfá enagi nání Gorixo mí ómómiximí seaiarfná xwiyfá bí uripaxí imónipírfámani. ² Rípi niyaiwiri níjía imóniníwini, “Áamá sípí e yarigfáyo Gorixo xwiyfá numeariri pírf numamorfná xerwíni bí mé xixeni ayo rfa wiarini?” yaiwiníni. ³ Íwí axípi nero aí segí wíniyí íwí yarigfápi nání xwiyfá umeararigfáyfné, wíniyo numeariróná segí axípi egfápi nání píoi yaiwinarinoi? “Xwiyfá Gorixo neamearinfápimi anani múropaxenerini.” riyaiwinarinoi? ⁴ Gorixo segí íwí yarigfápi rfwíminí omamópoyiniri wá níseawianiri seainípi nání majfá nimóniróná rípi ení ríseaimónariní, “O wá ayá wí neawianiri pírf apaxí mé míneamamó erí okinimónipoyiniri xwapí ayá wí xwayí naniri nweari yarínipi peayí wianipaxí imóninípi yarini.” ríseaimónariní? ⁵ Oweoi, seyfné diní wakísf nínróná segí íwí yarigfápi rfwíminí mimamoarigfáyo dání sfá Gorixo sípí áamá yarigfápi nání wikí rfa ápiáwíniní níwerí pírf umamonfáyi nání xfo pírf seamamonfápi wíni wíni ikwikwarimíniní yárarinoi. ⁶ Bíkwyo re niriniri eáninípa, “Gorixo áamáyo pírf numamorfná woní woní xixegíni wigí néra ugfápi tfini xixeni pírf

umamonfáriní.” nírínírí eánínjpa enfáriní. ⁷ Ámá Gorixo yayí neamerí seáyí e neaimixírí negí wará urí mepaxí neaimixírí dínj nýimínj tñjwaéne neaimixírí éwinínjínírí epaxípi tñní xixení nero pñní mñwiárí anínj miní yarígfáyó o pírf numamoríná dínj nýimínj tñgfáyí imónípirí nání wimíxínfáriní. ⁸ E nerí aí ámá wíwanínjyí náníní dínj nímóníro xwíyá nepaxínj imónínjpi aríkwíkwí nñwíro nñpíkwíní mimónínjípimí xídarígfáyó pírf numamoríná xegí wikí ríá apíawínjñj wearínjípimí dání pírf umamonfáriní.

⁹ Ámá sipí yarígfá ayí ayo xeanínj mñmenínjwí ayíkwí mñrípaxí imónínjpi wímeanfáriní. Judayí e yarígfáyó anípaxí nñwímerí aí émáyí e yarígfáyó ení wímeanfáriní. ¹⁰ Apí e nñwirí aí ámá nanj yarígfá ayí ayo seáyí e umerí wé íkwianjwíyo njwírárírí nñwayíróníro njweapírí nání wiírí enfáriní. Judayí e yarígfáyó anípaxí e nñwiírí aí émáyo ení wiínfáriní. ¹¹ Gorixo ámáyo pírf numamoríná sñmí sñmí e nñmerí pírf umamonfámaní. Sa ámá wigí egfápi tñní xixení pírf umamonfá enají nání rarínjíní. ¹² Ámá Gorixoyá njwí ikaxí eánínjpi mayí nímóníro fíwí yarígfáyí anínípirí nání xwíyá numeáríríná njwí ikaxí eánínjípimí dání numeárírí “Joxí xwíyá e eánínj apí nñwiaíkirí enjírání?” nurírí umeárínfámaní. E nerí aí njwí ikaxí eánínjpi tñgfá fíwí yarígfáyó o apimí dání xwíyá nurírí umeárínfáriní. ¹³ Ayí rípi náníríní. Ámá xíoyá njwí ikaxí eánínjípimí nepa mñxídfí suríamá arfá wíarfáyí nání Gorixo dínj re yaiwinfámaní, “Nioníyá sñnjwíyo dání wé rónínj imónígfáyífrání?” yaiwinfámaní. Ámá arfá nñwimáná xixení xídarígfáyí náníní “Wé rónínj imónígfáyífríní.” rárínfáriní. ¹⁴ Émáyf —Ayí njwí ikaxí eánínjpi mayí

imónigfáyírinî. Ayf wigf dîñf tîni ñwf ikaxf eánîñfpi rîniñfpa nerónáyf, ñwf ikaxf eánîñfpi mayf imónîñagfa aiwf wigf dîñfyo dánî re yaiwiarigfárinî, “Mepaxf imónîri ananî nepaxf imónîri enfpi, ayf apirfani?” yaiwiarigfárinî. ¹⁵ Ayf pí pí neróná wigf dîñfyo dánî “Nionî e nerfná sîpî rfa yarîñîni?” yaiwinîro “E nerfná nañf rfa yarîñîni?” yaiwinîro yarigfápi sîwá réniñf inarigfárinî. Ñwf ikaxf Bîkwfyo eánîñfpa negf xwioxfyo enî axfpi éniñf reánîni? Sîwá éniñf inarigfárinî. ¹⁶ Xwiyfá yayf neainarîñf nionî rarîñápi rîniñfpa sfá Gorîxo xegf xewaxo Jisasomî dánî áamá wigf egfápiranî, dîñf ínîmî îkwfroarigfápiranî aí, pirîró winfáyi imónáná áamá ñiyonî wigf egfápi tîni xîxenî pirf umamonfárinî.

“Judayf ñwf ikaxf eánîñfpimî dîñf ñiwîkwfroro aí wiaikiarigfárinî.” urîñf nánîrinî.

¹⁷ E nerî aí wiyfné “Nene Judayf wfrîniñwaénerinî.” rînarigfáyfné re yarigfárinî. Ñwf ikaxf Moseso eanfpimî dîñf ñiwîkwfroróná “Negf apimî xfdarîñwápimî dánî Gorîxo yeáyf neayimîxemeanfárinî.” rîro seáyî e ñîmenîro “Áamá Gorîxoyá ayá tîñwaéne imónîñwîni.” rîro yarigfárinî. ¹⁸ Seáyî e ñîmenîro “Gorîxo áamá e éfrîxinîri wimónarîñfpi tîni xîxenî rîxa ñîjfa imónîñwîni.” rîro “Ñwf ikaxf eánîñfpimî dánî nearéwapîyigfene enagî nánî nañf imónîñfpimî sîñwf mí nómîxîrane ‘Apî nañf imónîñfpirinî.’ rîpaxenerinî.” rîro yarigfárinî. ¹⁹ “Áamá sîñwf supárigfáyo nene sîñwf tîñwaéne ananî nipemeámî upaxenerinî.” yaiwinarigfápa seyfné dîñf re ñiyaiwinîro dîñf sîñá eánîro, “Émányo uréwapîyipaxf imónigfáyf áamá wîmanî.

Ayí nenenirini.” niyaiwintiro dñjť sńja eánitro “Émáyť Gorixoxo nánit majťá nero sťá yiniñťmńniñť emearigťáyo wťá wókímixťpaxť imónigťáyť ámá wímanit. Ayť nenenirini.” yaiwintiro yarigťárinini. ²⁰ “Ámá dñjť mamó nerit arťkí yarigťáyo aytyumť wipaxť imónigťáyť, ayť nenerini.” yaiwintiro “Ámá sńnit niaiwť dñjť mogťáyo uréwapityipaxť imónigťáyť, ayť nenerini.” yaiwintiro “Ŋwť ikaxť eánitñťpiť tńjwaéne enagwi nánit mťkť amipí nánit niťjá imónitrane nepaxitñť imónitñťpinit ritrane yaritñjwaénerini.” yaiwintiro yarigťárinini. ²¹ Seyťné e e niyaiwiga warigťápiť nepa nimónitrťnáyť, ámá wíyo uréwapityarigťáyťné pí nánit sewanitñťyťné mĩréwapitňť yarigťárinini? Ámáyo “fwť mĩmeapanit.” nuritro aí seyťné enit fwť mĩmeá yarigťáyťnéranit? ²² “Meánigťáyťné, fwť minitpanit.” nuritro aí seyťné enit fwť minit yarigťáyťnéranit? “Ámá xopaikigť nimixitro ‘Negť ŋwťápiť, ayť riptirini.’ rarigťápiť nánit xwirťá neainarini.” niritro aí seyťné aňť ŋwťá xopaikigť nánit mĩritnitñťyo nipáwiro fwť mĩmeapa yarigťáranit? ²³ Weyť nĩmentiro “Ŋwť ikaxť eánitñťpiť tńjwaéne mimónitpa reñwiniť?” rarigťáyťné, apimit nĩwiaikirťná pí nánit “Ayť Gorixomit ayá mĩwimó wé ikwianwťyo uñwĩráraritñwiniť.” yaiwiarigťárinini? ²⁴ Judayťné “Gorixomit xťdaritñwiniť.” niritro aí sipí apiť apiť yarigťáyťné enagiť nánit Bĩkwťyo xixenit riptitritritrit eánitit, “Sipit seyťné yarigťápimit dánti émáyť Gorixomit ikayťwť umeararigťárinini.” E niritritrit eánitñťpiť seyťné nánit xixenit ritnitit.

“Ámá iyť sťmť sťó wákwĩnarigťápimit dánti Gorixoyá imónarigťámanit.” uritñť nánitritnit.

²⁵ Judayťné ŋwť ikaxť eánitñťpimit xixenit nixťdirónáyť, segť siwť “Ámá o Gorixoyá imónitñť

worłani?” yaiwipřri nánî iyf sřmf sfó wákwinarigřápî nanř seaiipaxř aí řwf ikaxř eánîřřpimi nřwialřirřnáyř, iyf sřmf sfó nřwákwinřro aí nanř seaiipaxř mimónř nerî mřwákwinigřáyř yapř imónîřřoî. ²⁶ Ámá iyf sřmf sfó mřwákwinigřáyř řwf ikaxř eánîřřpî xixeni nřřřřřronáyř, iyf sřmf sfó mřwákwinigřá aí Gorřxo “Ayř ámá nionřyáyřřřni.” yaiwiarřřagř nánî wákwinigřáyřřřîřř imónîřřoî. ²⁷ Judayřné řwf ikaxř eánîřřpî řřğřáyřné imónîřro iyf sřmf sfó wákwinřro egřáyřné aí apimi wialřiánáyř, émayř —Ayř iyf sřmf sfó mřwákwinarigřáyřřřni. Ayř mřwákwinigřá aí řwf ikaxř eánîřřpî řřni xixeni yarřğřápimi dánî seyřné xwřyřá seaxekwřmopaxř mimónřpa epřřřarani? Oyř, xwřyřá seaxekwřmopaxř epřřřarini. ²⁸ Ayř řřpî nánî seararîřřni. Segř waráyo igí wegřá bimî dánî ámá Gorřxoyá imónarigřámani. Wákwinarîřř ámá Gorřxoyá wimřxřpaxř imónîřřpî enî iyf sřmf seyřné sfó wákwinarigřápřmani. ²⁹ Oweoř, ámá nepa Gorřxoyá imónigřáyř wigř xwioxřyo ínřmi dánî e imónarigřarini. Wákwinarîřř ámá xřoyá wimřxřpaxř imónîřřpî, ayř wigř dîřřyo dánî imónarigřarini. Řwf ikaxř eánîřřpî xřdarigřápimi dánî marřář, kwřyř Gorřxoyápimi dánî ámá oyá imónarigřarini. Ámá e imónigřáyo winřyř seáyř e umepřřřámani. Gorřxonî umenřarini.

3

“Judayř xwřyřá Gorřxoyá eánîřřpî řřğřáyřřřni.” urîřř nánîřřni.

¹ Ámá iyf sřmf sfó wákwinarigřápimi dánî Gorřxoyá imónřpaxř meřagř nánî přyo dánî Judayene émayo múrořwřni? Negř wákwinarîřřwápimi dánî aga př nanř neaiiarîřřřni? ² Ai, nene Judayene eřagwř nánî

amipí nanj bí bí obaxf neaiméanjerini. Nanj bí bí obaxfyf xiráni imóninjepi, ayf ripirini. Gorixo xwiyfá xfoyápt Judayf nixfdiro mewéfrixiniri neaiapinjirini.

³ Judayf dijf niwíkwíroro xwiyfá apimi xáiwf fá mixiripa egfá enjagi nání píot ripaxirini? “Ayf dijf niwíkwíroro xáiwf fá mixiripa egfá nání Gorixo “Nanj e niseaimfáriní.” uráinjepi arfá ikeamonfáriní. Xixeni e enfámani.’ ripaxirini.” riseaimónariní?

⁴ Aga oweoi! Ámá níní yapf rarigfá imóninjagfa aí Gorixo nání wí e ripaxf menini. Nepáni níriri xegf rarinjepi tfini xixeni yáraninjorini. Bíkwiyo dání axfp re rinini, “Ámá ‘Gorixoxi fwf nene enwápt nání xwiyfá neameáraninjepi xixeni neameáraninjini.’ riripírfáriní. Joxi xwiyfá rimeáraníro yarfná xopírarf wirfáriní.” rininjagi nání re yaiwinjwini, “Gorixo rarinjepi tfini xixeni yáraninjoriní?” yaiwinjwini. Ayínání “O xegf Judayo ‘E niseaimfáriní.’ uráinjepi wí arfá ikeamonfámani.” searaninjini.

⁵ E neri aí Judayene Gorixomi manj niwiaíkirane sipí enwápimi dání o nearinjepi tfini xfo xixeni píraninjf xfdarinjepi sináni piaumimf nintrfnáyf, píot ripaxirini? Ámá wí nene niwiaíkirane sipí yarinjagwi sinjwf níneanirinjeyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Gorixoní xfo rinjepi tfini xixeni yáraninjorini.” yaiwiarinjagfa nání nene re ripaxíraní, “Gorixo Judayene wikf níneaóniri pírf níneamamorfná nípíkwini mijarinini.” ripaxíraní? “Ámá dijf nípíkwini mamó rarigfápa nímorí rfa rarinjini?” nímonariní. ⁶ Oweoi, wí e ripaxf menini. “Judayene sipí enwápt nání Gorixo pírf níneamamorfná nípíkwini mijarinini.” ripaxf enánáyf, o arige neri ámá nijoni ení pírf umamopaxf imóniní? O ámá nijoni ení pírf umamopaxo enjagi nání

wí e rípxáxí meníní. ⁷ Ámá wo re níríníngíní, “Ámá wí nioní Goríxomí mańtíyo níwíakírí sípí yaríngagí síngwí nínaníro re yaiwípíráoí, ‘Ámáyo xfo xegí uraríngípi símí e nítíníri xixení xídaríngó, ayí ámá wímaní. Sa Goríxoríní.’ E niyaiwíro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní íwí éápí nání xwíyíá nínímeáríri pírí nímamopaxíríní? Sípí nioní éápímí dání ámá Goríxo yaríngípi nání díngí nańtí nímoro yaríngagíá nání nioní aríge pírí nímamopaxíríní?” Ámá wo e níríníngíní. ⁸ Ámá o e nírínípi nepa eńánáyí, ámá wí nioní yapí níníxekwímoro repíyí “Poró e nírí waríngoríní.” raríngíápa axípi re oraneyí, “Nańtí imóníngípi síngání imíxaní nání ne sípí néra owaneyí.” oraneyí. E nísearíri aí ámá e raríngíáyí xixení xwíyíá meárínípiíríní.

“Ámá wé róníngí imóníngíáyí wí meníní.” uríngí náníriní.

⁹ Ayínání píoí raníréwíní? “Judayene seáyí e imóníngí bí neaímeangí eńagí nání émáyo seáyí e wimóníngwíní.” raníréwíní? Wí e raníméwíní. Ayí rípi náníriní. Nioní xámí níríríná “Ámá nínenéní Judayeneraní, Gíríkíyeneraní, negí íwí yaríngwápi neakwarípeáaríníní.” ríxa ráríá eńagí nání wí e rípxáxí meníní. ¹⁰ Bíkwíyo dání rípi rípi nírí uníngíyí nioní searíngápímí sopíngí noníní. Bíkwíyo wí e rípi níríníri eáníní, “Ámá wí aga wé róníngíá mimóníngóí. Wo aí e mimóníní. ¹¹ Ámá wí níngíá nimóníro ‘Aríge nerí Goríxomí ínímí wurínímíníréíní?’ yaiwíaríngíámaní. ¹² Níní omí ríwí umóagíá nání oyá síngwíyo dání ríxa sípí imóníngóí. Wí wé róníngí imóníngípi yaríngíámaní. Wo aí e mívaríngíriní.” níríníri eáníní. ¹³ Ámí wí e rípi ení níríníri eáníní, “Wígí

manjyo dání rarigfápi xwáripá oxoámioanáná piyanj eearinjfpíninj imónini. Yapf owiwapiyaneyiniro ayá wí nira warigfáriní. Weaxtá sidinj norfná ámá pikiarinjpa wigf xwiyfá nírironá axípi yarinjriní.” ení nírini eánini. ¹⁴ Ámí wí e rípi ení nírini eánini, “Xwiyfá ámáyo ikayfwf umeariro ramixiro yarigfápi wigf manjyo magwf rároni.” ení nírini eánini. ¹⁵ Ámí wí e “Ayf ámá opikianeyinri aga sfmí xeadfpénarigfáriní. ¹⁶ Ayf nemerigte aga uyíní níwikárfásaná ríxa ‘Yeyi!’ rarfná píní ntwiárimí warigfáyriní. ¹⁷ Óf ámá ntwiároniro njweapfri nání imóninjyimi wí warigfámani.” ení nírini eánini. ¹⁸ Ámí wí e “Ayf ‘Gorixo seáyi e imóninjorfaní?’ niyaiwiro wí wáyf wiarigfámani.” ení nírini eánini. Apí apí nira uninjyf nioní seararinjapi tñni xixenirini.

¹⁹ Nene njfá re imóninjwiní. Ámá nimini njweagfáyf Gorixomi xwiyfá manj nexoámoro murífaxf imóniro oya sínjwíyo dání xwiyfá meárinífaxf imóniro epírfá nání pí pí njwf ikaxf eáninjípimi dání rininjípi Judyane, apimi xfdírxinirí nearepearinjene nearariní. ²⁰ Ayf rípi nánirini. Ámá wí “Njwf ikaxf eáninjípimi píraninj oxfdimini.” niyaiwiro éfáyf apí tñni xixení mé wianinjyf “Nioní ntwiákirí fwf éáonirfaní?” niyaiwinirí njfá e imónarigfáriní. Ayínání ámá njwf ikaxf eáninjípimi níxídrinjípimi dání wí Gorixoyá sínjwf tñnj e dání wé rónigfáyf imónipírfá menini.

“Ámá Jisasomi dñnj wíkwírófáyf wé róninjoi.” urinj nánirini.

²¹ E nerí aí agwi ríná óf Gorixo xfoyá sínjwf tñnj e dání ámá wé róninj oimónípoynirí wimíxárinjyi xewaninjo ríxa síwá neainjriní. Njwf ikaxf Moseso

enîná nîrîrî eaŋîpî tîni xwiýá wá rókiamoagáwa nîrîro eagápi tîni apiaú óf agwi ríná Gorîxo áamá wé rónîŋf oimónîpoyînrî wimîxárîŋfî nánî nîrîrî sopîŋf norî aiwî wé rónîŋf apî áamá wiwanîŋfîŋf ŋwî ikaxf eánîŋfîpimî nîxîdîrîŋfîpimî dánî imónîpaxîpîmantî. Xegf bî imónîŋfîpîrînrî. ²²⁻²³ Ayf rîpî seararîŋînrî. Gorîxo áamá go go Jisasî Kiraisomî dîŋf wîkwîroarîŋagî nîwînrînrîná “Gf wé rónîŋf worînrî.” rárarîŋfînrî. Ayf rîpî nánîrînrî. Áamá nînenenî fîwî nerane Gorîxo seáyî e imónîŋf apî éfîrîxînrî imónîŋfîpî mé pîstî weárîŋwá enagwî nánî o Judayo xegf bî wiirî émáyo xegf bî wiirî nerî yeáyf uyimîxemeanfámanî. Dîŋf wîkwîrófá gîyî gîyî nînrî nánî o “Dîŋf wîkwîroarîŋfáýf, ayf gf wé rónîŋfáýfînrî.” rárarîŋfînrî. ²⁴ Gorîxo wînrîŋf enî xîxe bî onîpoyînrî mîneaiî wá nîneawianîrî Kiraisî Jisaso nîneapeirînrî nearoayîronîŋfîpimî dánî “Gf wé rónîŋfáýfînrî.” rárarîŋfînrî. ²⁵⁻²⁶ O áamá “Jisaso nene anînanîgînrî nánî wayfá neapeîŋfînrî?” nîyaiwîro dîŋf wîkwîroarîŋfápimî dánî wigî fîwî yarîŋfápi yokwarîmî wîîmîgînrî omî ámayá sîŋwî anîŋfîe dánî rîdîyowánîŋfî wiárîŋfînrî. E nerînrîná “Nîwanîŋonî wé rónîŋf imónîŋfîpî tîni xîxenî yarîŋarînrî.” énrîŋf nîrîrî sîwá neainîrînrî. Ayf rîpî nánî rarîŋînrî. Enîná dánî Gorîxo kîkîfánîŋfî nerî “Áamá fîwî éfápi nánî axíná pîrîf oumamómînrî.” mîyaiwî sa nîmúróa núîsáná agwî ríná áamá nînrî “Neparînrî. Gorîxo wé rónîŋf imónîŋfîpî tîni xîxenî yarîŋorînrî.” yaiwîpîrîfá nánî xewaxomî e wiárîŋfînrî. Ayînrî Jisasomî dîŋf wîkwîrófá gîyî gîyî nánî ananî “Wé rónîŋfáýfînrî.” rîpaxorînrî.

²⁷ Ayînrî áamá go “Ŋwî ikaxf Moseso nîrîrî eaŋîpimî xîdarîŋápimî dánî wé rónîŋf imónîŋáonîrînrî.” nîrîrî mîxîf meakînrîpaxî imónînrî? Oweotî, ŋwî ikaxf

eáníjǵpǵi xǵdaríǵǵápimǵi dánǵi marǵáǵi, sa Jisasomǵi dǵíjǵ wǵkwǵroaríǵǵápimǵi dánǵi wé róníǵǵáǵíǵi imónaríǵǵá eǵagǵi nánǵi áǵmá e rǵpaxǵi imóníǵǵáǵíǵi wǵi menǵinǵi. ²⁸ Ayǵinánǵi re neaimónaríǵǵrǵinǵi, “Gorǵixo ‘Áǵmá ayǵi wé róníǵǵáǵíǵrǵinǵi.’ nǵrǵrǵíǵrǵiná wǵíǵí ǵwǵí ikaxǵi eáníjǵpǵi xǵdaríǵǵápimǵi dánǵi rǵrǵaríǵǵimanǵi. Jisasomǵi dǵíjǵ wǵkwǵroaríǵǵápimǵi dánǵinǵi e rǵrǵaríǵǵrǵinǵi.” E nǵneaimónǵirǵi uréwǵapǵyaríǵǵwǵarǵinǵi. ²⁹ “Gorǵixo Judayonǵi yeáǵíǵi uyimǵixemeanǵá nánǵi imónǵíǵorǵinǵi.” rǵiyaiwiaríǵǵoǵi? “Éǵmáyo enǵi yeáǵíǵi uyimǵixemeanǵá nánǵi mimónǵíǵorǵinǵi.” rǵiyaiwiaríǵǵoǵi? Oweoǵi, éǵmáyo nánǵi enǵi imónǵíǵorǵinǵi. ³⁰ O ná wonǵi imónǵíǵo eǵagǵi nánǵi “Áǵmá ayǵi ǵí wé róníǵǵáǵíǵrǵinǵi.” nǵrǵíǵrǵiná bǵi bǵi yaríǵǵǵǵá nǵwǵinǵirǵíǵpimǵi dánǵi e rǵrǵinǵíǵamanǵi. Iyǵí sǵmǵí sǵó wǵkwǵinǵíǵáǵíǵrǵanǵi, sǵó mǵiwǵkwǵinǵíǵáǵíǵrǵanǵi, sa Jisasomǵi dǵíjǵ wǵkwǵroaríǵǵǵá nǵwǵinǵirǵíǵpimǵi dánǵinǵi “Wé róníǵíǵi imóníǵǵáǵíǵrǵinǵi.” rǵrǵinǵíǵarǵinǵi. ³¹ Nene re nǵrǵíǵranénáǵíǵi, “Áǵmá Jisasomǵi dǵíjǵ wǵkwǵroaríǵǵápimǵi dánǵinǵi Gorǵixo ‘Ayǵi wé róníǵǵáǵíǵrǵinǵi.’ rǵrǵaríǵǵrǵinǵi.” nǵrǵíǵranénáǵíǵi, “ǵwǵí ikaxǵi eáníjǵpǵi xwǵíǵi oiwénǵinǵirǵi yaríǵǵwǵinǵi.” rǵíseaimónarǵinǵi? Aga oweoǵi! E nǵrǵíǵranénáǵíǵi, nepa ǵwǵí ikaxǵi eáníjǵpimǵi sǵíǵíǵíǵí nomǵixǵirǵi yaríǵǵwǵinǵi.

4

“Ebǵíǵíǵamo Gorǵixomǵi dǵíjǵ wǵkwǵíǵróagǵi nánǵi ‘Wé rónǵíǵorǵinǵi.’ rǵrǵíǵǵrǵinǵi.” uríǵíǵi

¹ Negǵí arǵó íǵrǵíǵo, Ebǵíǵíǵamo —O nene yapǵi imónǵíǵorǵinǵi. O xegǵí eǵǵíǵpǵi nánǵi dǵíjǵ nǵimorane “Gorǵixo apimǵi dánǵi ‘Áǵmá wé róníǵǵáǵíǵrǵinǵi.’ rǵrǵaríǵǵíǵrǵanǵi?” nǵrǵíǵranéná pǵíoǵi ranǵíǵwǵinǵi? ²⁻³ Arǵó Ebǵíǵíǵamo xewanǵíǵo eǵǵíǵi neánǵirǵi eǵǵíǵpimǵi dánǵi Gorǵixo “ǵí wé rónǵíǵorǵinǵi.” nǵrǵrǵíǵrǵi sǵíǵwǵíǵíǵí, xewanǵíǵo ananǵi

mixt meaktininpaxfrini. E neri aí Bikwíyo dání píoť niriniri eánini? “Ebirfamo ‘Gorixo nepa ninarini.’ niyaiwiri dñť wíkwíróagť nánť o nánť Gorixo ‘Wé róninorini.’ yaiwiárinđfrini.” niriniri eáninagť nánť Gorixoyá sñwť tñť e dání mixt meaktininpaxť wí mimónini. ⁴ Nene niťfá rťpi imóninwápi nánť dñť omoaneyi. Ámá wo o xegť nťgwť omiňť éťpi nánť nťgwť wíáná, “Anipá wíťpirini.” yaiwiarinđwámani. “Xegť omiňť éťpi nánť xixeni wíťpirini.” yaiwiarinđwárinť. ⁵ Nťgwť omiňť yarinwápi nánť dñť e niyaiwirane aí ámá Gorixo “Wé róninđfáyfrini.” rárarinđyť nánť dñť nímoranéná “Ayť wigť egťápi tñň xixeni rfa wiarini?” wí yaiwipaxťmani. Ámá nioni gť eňť neániri yarinđapimi dání Gorixo “Wé róninorini.” oriniri mé sa omi —O ámá fwf yarinđfáyť xfomi dñť wíkwíróagťa niwinirfná anani “Wé róninđfáyfrini.” rárarinorini. Omi dñť niwíkwírorináyť, o “Ayť dñť níkwíroarinđagťa nánť gť wé róninđfáyfrini.” yaiwiárarinđfrini. ⁶ Nioni seararinđapi tñň xixeni ejiná mixť ináyť Depito yayť ámá niwaninonť eňť neániri píraninđ oemini yarinđapimi dání marťái, yayť dñť wíkwíroarinđapimi dání Gorixo “Gť wé róninđfáyfrini.” rárfagi nánť winarinđpi nánť xwiyťa bi eni niriť re rinđfrini, ⁷ “Ámá wigť rikikirťo yarinđapi Gorixo yokwarimť wiinđť gtyť gtyť yayť owinini. Ámá wigť fwf egťápi Gorixo rixa yokwarimť wílagi nánť ámi rfwéná xwiyťa mímearinđpíťfá imóninđfá gtyť gtyť yayť owinini. ⁸ Ámá wigť fwf egťápi nánť Ámináo rixa dñť peá nímori nánť ámi ‘Sipi e eňorfani?’ mťwiiwipa enťáyť yayť owinini.” Depito e rinđfrini. ⁹ “Yayť ámá Gorixo ‘Wé róninđfáyfrinérini.’ urárťpimi dání winipaxť imóninđpi, ayť ámá iyť

símí s'ó wákwínig'á'yíni nánirini." riseaimónarini? S'ó miwákwínig'á'yí nání ení menirani? Bikwíyo xwiy'á re nírini' eánig'ípi, "Gorixomi Ebir'amo d'ig' wíkwíróagi nání 'G' wé rónig'í worini.' yaiwiárig'íni." nírini' eánig'ípi nene mi'ig' iroarig'wá enagi nání re nimónarini, "Yay' api s'ó miwákwínig'á'yí nání enirini." nimónarini. ¹⁰ Ebir'amo arige enána Gorixo "Wé rónig'orini." rárig'íni? Iy' s'ímí ríxa s'ó wákwínig'ímirani, siní s'ó miwákwínig'ímirani? Ríxa s'ó wákwínig'áná mar'á, siní s'ó miwákwínig'áná rárig'íni. ¹¹ Ay' r'wíyoni Gorixo sekax' re urig'inig'ini, "Igi weng'ípi nainenir'ná 'Nioni Gorixoyá wonir'ani?' yaiwir'á nání iy' s'ímí s'ó wákwíneí." ur'agi o d'ig' siní s'ó miwákwínig'áná wíkwíróagi nání "Gorixo 'Wé rónig'orini.' rárig'onir'ani?" yaiwini nání igi api en'irini. Ayináni Ebir'amo áma iy' s'ímí s'ó miwákwínig'á a' Gorixomi d'ig' wíkwíróag'á nání "Wé rónig'á'yíni." rárarig'ípi nání iwam'ó épeno enagi nání wig' xiáwo írig'onig' imónini. ¹² S'ó wákwínig'á'yí nání ení wig' xiáwo írig'onig' imónini. D'ig' miwíkwíró s'óni wákwínig'á'yí mar'á, áma s'ó miwákwíníro a' Ebir'amo s'ó miwákwínig'áná Gorixomi d'ig' wíkwíróag'ípa ax'ípi wíkwíroarig'á'yí nání ení wig' xiáwo írig'onig' imónini.

"Ebir'amo d'ig' wíkwíroarig'ípimi dáni Gorixo s'ímima'ig'yo dáni urig'ípi wímean'irini." urig'í nánirini.

¹³ Ebir'amo ŋw' ikax' r'irig'ípimi x'ídarig'ig' nánirani, oyá iy' ax'ípa imónig'á'yí x'ídir'á enagi nánirani, Gorixo xeg' s'ímima'ig'yo dáni "Dix' iy' ax'ípa imónig'á'yí t'ni a'ig' n'imi'ni seg' imónin'arini." urig'imani. X'omi d'ig' wíkwíróagi nání "Wé

róniñorini.” ráriri s̄mimañyo dani e uriri enjirini.
¹⁴ Ámá diñf̄ miw̄kw̄ró ñw̄f̄ ikaxf̄ eániñf̄pimiñi x̄f̄darigf̄áyo Gorixo Ebirfamomi s̄mimañyo dani “E niseaiimf̄arini.” urñf̄pi nepa niw̄meari siñw̄riȳf̄, ámá Gorixomi diñf̄ wikw̄roarigf̄áyf̄ surf̄má ero xw̄iȳf̄á Gorixo urñf̄pi surf̄má xw̄f̄áni uxewieáriri epaxf̄rini.
¹⁵ Ayf̄ r̄ipi nánirini. Ámá ñw̄f̄ ikaxf̄ eániñf̄pimiñi x̄xeni ox̄f̄d̄im̄n̄iri éf̄áyf̄ wigf̄ niwiākirñf̄pimiñi dani Gorixo pirf̄ umamonf̄ápi nani yarigf̄arini. E neri aí ñw̄f̄ ikaxf̄ mir̄in̄ipa enánáyf̄, niwiākipaxf̄ imóniñf̄piñi eni menini. ¹⁶ Ayinani Gorixo Ebirfamomi “Joximi dani ámá niyoni nañf̄ wiimf̄arini.” urñf̄pi ámáyo niw̄mearf̄ná xegf̄ bi mimónf̄ íníná ámáyo wá niwianiri anipá wiariñápi t̄niñi x̄xeni oimóniri nani ámáyf̄ n̄f̄ni x̄f̄omi diñf̄ wikw̄roarigf̄ápimiñi daniñi owímeaniri enjirini. Ñw̄f̄ ikaxf̄ eániñf̄piñi t̄ḡf̄áyoni owímeaniri enj̄mani. Ebirfamo Gorixomi diñf̄ wikw̄roñf̄pa wikw̄roarigf̄á giyf̄ giyo eni owímeaniri enjirini. O diñf̄ wikw̄roarñw̄ápi épeño enagi nani n̄nenenyá negf̄ arfo írñóniñf̄ imóniñorini. ¹⁷ Bikw̄f̄yo xw̄iȳf̄á r̄ipi “Gorixon̄i ámá gw̄f̄ wirf̄ wir̄i obaxf̄ ayá wí nani xiáwo írñoxi imónf̄w̄niñḡiniri simixf̄ini.” n̄r̄in̄iri eániñf̄piñi nionf̄ searariñápi t̄niñi x̄xeni imóniñagi nani rariñini. Ayinani Gorixo —O ámá pegf̄áyf̄ ámi wiápt̄niñmeapf̄riñi nani diñf̄ s̄ixf̄ uyiri amipí sin̄i mimóniñf̄piñi oimóniriñi r̄iri yarñño, ayf̄ orini. Ebirfamo diñf̄ wikw̄roñño, ayf̄ axorini. Ayinani o “E niseaiimf̄arini.” urñf̄piñi bi arf̄á mikeamonini. Sin̄i s̄mimañf̄ e t̄niñi. ¹⁸ Ebirfamo Gorixo “Dixf̄ rár̄awéyf̄ obaxf̄ e imónipf̄r̄f̄arini.” n̄r̄iñf̄piñi x̄xeni n̄nimeari ámá gw̄f̄ wirf̄ wir̄i obaxf̄ȳf̄á xiáwo írñoni imónf̄im̄iḡiniri yagf̄rini. E neri Gorixo “E niseaiimf̄arini.” urñf̄piñi nani diñf̄ nimorfná “

‘Apimi dání xixeni e nímeanfárfani?’ niyaiwiri dñj́ wikwíropaxfmani.” wimónfagi aí nímeáwiniḡiniri anñj́ Gorixomi dñj́ niwíkwírori niwikwímóa uñinigiñi. ¹⁹ E neri xewaniño imónñj́pi nání dñj́ nímoríná “Xwiogwí nioniyá 100 nání aḡwi e enagi nání ríxa yfwi imónñáonrfani?” yaiwiri “Gí apixí Seraí eni ríxa rípaíwí imónñj́rfani?” yaiwiri neri aiwi Gorixomi dñj́ wikwíronj́pi bi mívaramó anñj́ f́a nixítra nuri ²⁰ Gorixo xegí sfmímanj́yo dání “Dixí apixí Seraí niaíwí wo xirínfáriní.” urñj́pi nání dñj́ niwíkwíroríná dñj́ bi bi mímó omí yayí numeri enj́ neága nuri xegí dñj́ wikwíronj́pi xaíwí f́a nixítra uñinigiñi. ²¹ Xaíwí f́a nixítra nuríná re yaiwiñinigiñi, “Gorixo ‘Niseaiimfáriní.’ nirñj́pi e mepaxorfani? Oweot, aga xixeni e epaxoriní.” yaiwiñinigiñi. ²² Ayínání Bíkwiyo niriniri eánñj́pa Gorixo Ebirfamo dñj́ e wíkwíroarñj́gi niwiniñi nání “‘Gí wé rónñj́ worfani?’ yaiwiñinigiñi.”

²³ Bíkwiyo dání “ ‘Gí wé rónñj́ worfani?’ yaiwiñinigiñi.” niriniri eánñj́pi, ayí Ebirfamo nánini mirinini. ²⁴ Nene dñj́ neaimonfa nání eni niriniri eánini. Gorixomi —Oyá dñj́ tñni Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápnimeañj́riní. Omí dñj́ wikwíroarñj́gwi nání “Gí wé rónñj́áyj́riní.” rárinífene dñj́ neaimonfa nání eni niriniri eánini. ²⁵ Negí fwi yarñj́wápi yokwarimí neaiinfa nání ridiyowánñj́ wiri nene nání “Wé rónñj́áyj́riní.” rinfa nání xfoyá dñj́ tñni xwáripáyo dání wiápnimearí eno, ayí Jisaso dñj́ wíkwíroarñj́wáorini.

5

“Gorixo áma xfo tñni nawini imónfrixiniri Kiraiso

enǵpimi dání piyǵá neawǵriǵǵrini.” urinǵ nánirini.

¹ Ayínáni Gorixo nene Jisasomi dǵǵ wíkwǵroarǵagwi sǵǵwǵ nǵneaniri “Wé rónǵǵǵǵǵrini.” rárarǵǵ enagi nání re rǵpaxǵrini, “Nene negǵ Ámíná Jisasi Kiraiso neaiǵǵpimi dání rǵxa Gorixo tǵni nawini piyǵá wǵriniǵwini.” rǵpaxǵrini.

² Jisasomi dǵǵ wíkwǵroarǵwápimi dání Gorixo xǵo ámáyo wá nǵwianiri wiarǵǵǵpǵ nání xe nǵǵǵá imónǵro api wímeáǵǵ imónǵro oépoiǵniri sǵǵwǵ neanǵgenerini. E imónǵǵwaéne seáǵ e Gorixo imónǵǵǵpǵ sǵwá neaiwǵnǵǵniri dǵǵ wíkwǵmoarǵwápǵ nání dǵǵ níǵá neainarini. ³ Api nánini dǵǵ níǵá neainarǵǵmani. Xeanǵǵ nene neaiǵearǵǵpǵ nání enǵ dǵǵ níǵá neainarǵǵrini. Ayǵ rǵpǵ nánirini. Xeanǵǵ neaiǵearǵǵpǵ, ayǵ xaiwǵ neaimǵxini nání rǵa neaiǵearǵniri dǵǵ níǵá neainarǵǵrini. ⁴ Nene pí pí neaiǵearǵǵpǵ xaiwǵ nǵneaimǵxa úaná Gorixoyá sǵǵwǵyo dání mǵmǵwiáró yarǵǵwaéne imónarǵwárini. Mǵmǵwiáró yarǵǵwaéne imónǵǵagwi nainenǵranená “Seáǵ e Gorixo imónǵǵǵpǵ sǵwá neainǵnǵǵǵanǵ?” nǵyaiwirane dǵǵ ikwǵmoarǵwárini. ⁵ Dǵǵ e níkwǵmoranená rǵpaíwǵnǵǵ wǵ meaanǵwámani. Ayǵ rǵpǵ nánirini. Gorixo xegǵ kwǵǵ sǵxǵ neaimǵmonǵpimi dání xewanǵǵo sǵwá renǵǵ neainǵǵ enagi nání, “Nionǵ seyǵné nání aga wá nonarǵǵonirini.” Sǵwá énǵǵ neainǵǵ enagi nání dǵǵ níkwǵmoranená wǵ rǵpaíwǵnǵǵ meaanǵwámani. Dǵǵ “E neaiǵeanǵǵanǵ?” nǵyaiwirane wíkwǵmoarǵwápǵ xǵxenǵ neaiǵeanǵǵanǵ.

⁶ Ayǵ rǵpǵ nání “Dǵǵ wíkwǵmoarǵwápǵ nání rǵpaíwǵnǵǵ meaanǵwámani.” seararǵǵni. Xami Gorixomi rǵwǵ umoagwaéne enǵ óǵnǵǵ nerane xewanǵǵene yeáǵ yimǵxemeánanirane nání wǵ

mimóniḡáná Gorixo xe oeniṛi wimóniḡiná áamá Kiraiso yeáyí neayimixemeámḡániṛi nání neapeiḡṛini. ⁷ Ámá wé róniḡí wo nání arirá wíimḡiḡniṛi anani pepaxí imóniḡḡáyí obaxḡrani? Oweoi, aga wíni wíná árniṛi wa áamá naḡí wo nání arirá wíimḡiḡniṛi miḡí winipaxí imónariḡḡáriṛi. ⁸ E nerḡí aiwi nene rixa áamá wé róniḡí nimónimáná eḡáná marḡái, nene sḡni uyḡniṛi wiarḡná Kiraiso neapeiḡṛipimi dání Gorixo nene nání dḡí sḡpí neaiḡṛipi nání neaiwapiḡiḡṛini. ⁹ Ayináni re niyaiwirane aiwi, “Jisaso niḡerḡná xegí ragí púṛpi iḡḡániḡí neaeámóáná nene nání Gorixo ‘Wé róniḡḡáyíṛiṛi.’ ráriḡṛiniṛi.” niyaiwirane aiwi rḡpi aḡipaxí yaiwiḡwini, “Rḡwéná Gorixo áamáyo pḡṛí numamorḡná Kiraiso eḡṛipimi dání yeáyí neayimixemeanḡáriṛiṛi.” yaiwiḡwini. ¹⁰ Ayí rḡpi searariḡniṛi. Nene Gorixo tḡni xepixepá róniḡáná xewaniḡo xegí xewaxo peḡṛipimi dání xḡo tḡámniṛi bḡpaxí oimóniḡpoyiniṛi piyḡá neawḡriḡí eḡaḡi nání rḡpi aḡipaxí yaiwiḡwini, “Gorixo áamáyo pḡṛí numamorḡná rixa piyḡá neawḡriḡene xewaxo niwiáḡṛiniṛimeari sḡḡí imóniḡṛipimi dání yeáyí neayimixemeanḡáriṛiṛi.” yaiwiḡwini. ¹¹ Apí nániniṛi dḡí niḡá neainariḡḡmani. Nene negí Ámiṛná Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tḡni nawíni imónanḡwá nání piyḡá neawḡriḡoriṛi. O dḡí sḡpí niḡeairḡná neaiḡṛipi nání dḡí niḡmoranéṛá “Xano Gorixo eni apḡniḡí imóniḡoriḡaniṛi?” niyaiwirane yayí seáyimiṛi dání yariḡwáriṛi.

“Adamo eḡṛipimi dání áamá xwiḡḡá meáriḡḡá nimóniṛo aí Jisaso eḡṛipimi dání wé róniḡḡá imóniḡḡáriṛiṛi.” uriḡí nániriṛi.

¹² Ayínání áamá wo maní wiaíkiníþpimi dání xwíá tío yoweagíáyí níní fwi epíría nání épenítríní. Áamá o fwi neríþpimi dání pení enagí nání áamá níní ení wigí fwi neríþpimi dání pearígíápi xímeanítríní. ¹³ Þwí ikaxí eaníþþi síni menáná áamá fwi néra wagíá aiwi þwí ikaxí “Api mepaní. Api mepaní.” ríníþþi bí síni mení enagí nání Goríxo wiwaníþþi ayá uduníþaxí eníþþi íkwí wínamí níþwírára pweagímaní. ¹⁴ E neríþþi aiwi nene níjía re imóníþwíni. Áamá Adamo tíþþi e dání níþweaxa níþiro Moseso tíþþi e nání yoweagíáyí níní níþéa wagíáríní. Áamá níní Adamo —O áamá ríwíyo bíþfo neaiíníþþi nání díþþi moaní nání áríxáníþþi neaiíþoríní. Áamá níní o wiaíkiníþpa míwíákipa nero aí níní níþéa wagíáríní.

¹⁵ E nerí aí Goríxo wá níneawianítrí aníþá neaiíníþpimi dání imóníþwáþi, ayí Adamo eníþpimi dání imóníþwáþi tíni xíxeni meníni. Ayí ríþi nání seararíþni. Áamá o wiaíkiníþpimi dání áamá obaxí pegíá aiwi ríþi nání aníþaxí yaiwíþwíni, “Goríxo áamáyo wá wianítrí áamá, Jisasí Kiraisoyí ríníþþo ayá nurímíxírí eníþpimi dání wiirí eníþþi Adamo eníþpimi seáyí e níþmúrorí áamá obaxí ayá wíyo wímeanítríní.” yaiwíþwíni. ¹⁶ Ríþi nání ení díþþi níþmoranéna “Goríxo wá níneawianítrí neaiíníþpimi dání imóníþwáþi, ayí Adamo eníþpimi dání imóníþwáþi tíni xíxeni meníni.” yaiwianíþwíni. Adamo wiaíkiní ná bíþni dání áamá xwíyíá meáríníþgíáyí imóníþgíáríní. E neríþþi aiwi Goríxo áamá ayá wí wiaíkiaríþþagíá níþwíniþmána ayí ení xíxeni oníþþoyínítrí míþaiwí wá níþwianítrí wiíþþipimi dání áamá obaxí wé róníþþagíá ráríníþþi imóníþgíáríní. ¹⁷ Nioní searíþþi, ayí ríþi seararíþni. Áamá wo Goríxomí maníþyo wiaíkiníþpimi dání áamá níní pearígíá aiwi ríþi imónaníþwáþi aníþaxí

imóniní. Nene Goríxo wá ayá wí nñeawianiri wínyí ení wigí oníipoyiniri mé anipá “Wé rónigfáyínériní.” nearáriníngene Jisasi Kiraiso neaiñípimí dání dñí nñyíminípi tñgwaéne imónirane xto tñní nawíní seáyí e imónirane yaníwáriní. ¹⁸ Ayínání nene dñí rípi moanígini, “Ámá ná woní wiaíkiñípimí dání ámá nñní xwiyfá meárinípaxí imónigfáyí imónigfápa ámá ná woní niperí wé róníñí enípimí dání ámá nñní ‘Xwiyfá mayfýtríní.’ rínáripaxí imónigfáyí imóniro dñí nñyíminípi tñgíáyí imónipaxí imóniro egfáriní.” moanígini. ¹⁹ Ayí rípi seararíñiní. Ámá wo Goríxo “E éirixiní.” uríñipi wiaíkiñípimí dání ámá obaxí fwí yarigfáyí imónigfápa ámá ná woní Goríxo “E éirixiní.” uríñipi arfá nñwirí xixení xídiñípimí dání ámá obaxí “Wé róníñí imónigfáyínériní.” uráriníñyí imóniptrfáriní.

²⁰ Ámá re oyaiwípoyiniri, “Ai, bí onimiápi mñwiaíkiaríñwiní. Aga ayá wí wiaíkiaríñwiní.” oyaiwípoyiniri Goríxo Mosesomí ñwí ikaxí nñriniri eáníñipi wéyo fá umiríñtríní. E nerí aí xto ámá ayá wí nñwiaíkiá ugíápi tñní xixení wá nñwiaga mú wiárf nñmúrorí nñwiaga unítríní. ²¹ Ámá nñní wigí fwí neríñípimí dání pearigfápa nñní ení Goríxo wá nñwianiri “Wé róníñí imónigfáyínériní.” ráraríñípimí dání dñí nñyíminípi —Api negí Áminá Jisasi Kiraiso enípimí dání neaímeaaríñpíriní. Api tñgíáyí imóniptrfá nání wigí nñwiaíkiá ugíápi tñní xixení wá nñwiaga mú wiárf nñmúrorí nñwiaga unítríní.

6

“*Kiraiso* tñní nawíní ikáriníñgwaéne xto tñní perane wiápnímearene eníwaénéníñí imóníñwiní.” uríñí

nánirini.

¹ Gorixo íwí ámá ayá wí níwialkía warigíápi t́níní x́ixení wá níwiaga úimigínirí yarínjagí nání píotí raníwíní? “ ‘Gorixo ámí bí t́níní wá oneawianínirí ámí íwí bí t́níní néra owaneyí.’ oraneyí.” ríseaimónaríní?
² Oweotí, aga wí e mírípa oyaneyí. Síní íwí mepa oépayínirí ríxa píyínínjé imónínjwaéne arige nerane íwí néra waníwíní? ³ Rípi nání seyíné síní majfá rimónínjotí? Nene Kiraisí Jisaso t́níní ikárínínjwaéne imónaní nání wayí nímearanénáyí, nene ení x́fo penjápanínjé níperane x́fo t́níní nawíní ikárínaní nání wayí meanjwáriní. ⁴ Ayínání negí wayí meanjwápimi dání Kiraiso t́níní nawíní níkaríniríná x́fo níperí xwíáyo weyárinínjépanínjé nene ení níperane xwíá neaweyárinínjenénínjé imónínjwaniginí. Kiraiso nípémáná xanoyá enjé eánínjé múrónínjé imónínjépi t́níní ámí sínjé nerí wiápínímeanjépa nene ení xámí íwí nání dínjé síxé uyagwápi pínní níwíárrane sínjé imírínjé mimónínjépi oxíraneyínirí wayí nímearanéná xwíá neaweyárinínjenénínjé imónínjwaniginí. ⁵ Nene x́fo t́níní nawíní níkarínírrane nání x́fo penjépa nene ení penjwaénénínjé imónínjagwí nání rípi ení anjépxé imóníní. X́fo wiápínímeanjépa nene ení axépi wiápínímeaníwáriní. ⁶ Nene níjéá re imónínjagwí nání e rípxériní. Íwí nání síní áxenwarí minípa yaníwá nání xámí dínjé síxé uyagwápi síní muyípa éríxínirí nene Jisaso t́níní níkarínirí nání x́fomí yoxáfpámí níyekwíróaríróná xámí íwí nání dínjé síxé uyagwápi ení yoxáfpámínínjé yekwírónínjíniginí. ⁷ Ayí ámá ríxa péfáyí síní íwí nání áxenwarí miní gwínínjé wíkwewárfá enjagí nání raríníní. ⁸ Kiraiso péáná nene enínínjé penjwá enjagí nání dínjé níwíkwírorane

ripí ení yaiwiŋwini, “O tñni nawíni diŋf niyimiŋf imóniŋfpi tñjwaéne imónanfwáriní.” yaiwiŋwini. ⁹ Ayf niŋfá ripí imóniŋagwi nání e yaiwiŋwini. Kiraiso nípémáná xwáripáyo dání niwiápñimeari nání ámi bi penfámani. Piyf áma pearigfápimi sñni arfá wiaxfdinfa nání mimónini. ¹⁰ Ayf ripí nánirini. O niperfná ná wínáni fwf áma yarigfápi nání peŋiniginí. E nerí aí ríxa niwiápñimeari sñf nimónirí niŋwearfná Gorixomi wé ikwiaŋwfyo ouŋwiráriminirí nání ŋweani. ¹¹ Ayínáni seyfné ení “Nene ríxa peŋwaéneniŋf imóniŋwaéne fwf nání sñni áxeŋwarf minf eŋwaénerfani?” yaiwintíro “Kiraisí Jisaso tñni nawíni ikáriníŋwápimi dání Gorixomi wé ikwiaŋwfyo uŋwiráraní nání sñf imóniŋwaénerfani?” yaiwintíro éfríxini.

¹² Ayínáni “Negf wará nipepaxf imóniŋfrí fwf nání miŋf inariŋwápi sñni yani nání áxeŋwarf xe niŋeaiga ouní.” miyaiwipani. ¹³ Segf síkwíraní, wéraní, fwf nání feapá seaináná “Ayf api nání rfa imónini?” niyaiwimáná “Api tñni xe fwf oemini.” niyaiwiri sípi mepani. Áma nípémáná ámi sñniŋf imónigfáyfné, sewaniŋfyfné aniŋf Gorixoyá oimónaneyintíro miní winfpoyí. Segf wéraní, síkwíraní, api tñni Gorixó nání wé róniŋf imóniŋfpiŋf oyaneyintíro ení omí minfníŋf winfpoyí. ¹⁴ Seyfné Gorixoyá sñwfyo dání áma wé róniŋf imónipfrfa nání ŋwf ikaxf níriniŋf eániŋfpi fá mīseaxeŋwiráriní Gorixó ayá nīsearimixirí arírá seaiariŋagi nání fwf nání feapá seainariŋfipimi arfá wiaxfdipfrfa nání mimónipa éfríxini.

“Wé róniŋfpi yani nání áxeŋwarf iníŋwaénerini.” uríŋf nánirini.

¹⁵ Ayínáni píoí raniréwini? “Ŋwí ikaxí niriñiri eáñiñpi mineaxeñwiráriní ríxa Goríxo ayá nínearimixiri arirá neaiarñagi nání anani íwí néra owaneyi.” raniréwini? Oweoi, aga wí e rípañí menini. ¹⁶ Seyíné bikirainí warigíáwa yarigíápi nání re miyaiwipa reñoi, “Míraxwí o nimeni nání oyá xináínñiñí nimóniri omiñí owiimini.” niyaiwiri e nimónirínáyí, o pí pí urífpimi aríá wiaxídínfa nání xegí xináínñiñí imóniñoriñi.” miyaiwipa reñoi? Bikirainí warigíáwa yarigíápa seyíné enti axípi imóniñoi. “Íwí nání feapá neainariñipi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro apiñi íá nixirirónáyí, xináíwayínéñiñí nimóniro api néra núfasána aníñpírfáriní. E mepa nero “Goríxo wimónariñipi yani nání rimóniñwini?” niyaiwiro íá nixirirónáyí, xináíwayínéñiñí nimóniro xixeni aríá yímiñgí néra núfasána wé róniñí imónipírfáriní. ¹⁷⁻¹⁸ E niseariri aiwi seyíné xámi íwí yaniro nání xináíwayínéñiñí nimóniro áxeñwarí niniro aiwi agwi sini e miyariñoi. Ríxa xwiýíá searéwapíyaríná aríá niwiro xirigíápi xixeni oxídaneyiníro yariñoi. Seyíné íwí nání feapá seainariñí áxeñwarí niníro gwíñiñí seayinagípi ríxa seaíkweawáriní enagi nání wé róniñí imóniñipi epírfá nání apimi xináíwayínéñiñí imónigíáriní. Ayínáni Goríxomi yayí wariñini. ¹⁹ Ámaéne xwiýíá aríá niwiranéná añini “Ayí api nání ríá rariñi?” miyaiwi yariñwaéne enagi nání nioni dñí re yaiwiñini, “Xegí ríñiñipi tñi niriñíná apaxí mé niñíá mimónipa epaxí enagi nání sa ámaéne yariñwápi tñi níkumixiri ourimini.” niyaiwiri searariñini. Xámi seyíné segí wé nánirani, síkwí nánirani, “Ayí api tñi íwí nání ríá imóniñini?” niyaiwiro xe api tñi

nipikwini mimoninipi ero rfa kiroro oyaneyiniri nerona rikikirfo ami bi tini bi tini yagfapa agwi rina re erixini. Segi we nanirani, sikwi nanirani, “Ayf api tini we roninji imoninipi emi nani rfa imoninini?” niyaiwiro api yanti nani axewarfi oinaneyiniro erixini. E nerinipimi dani siyikwi minigfayine imonirixini.²⁰ Ayf ripi nani searatinini. Xami seyine fwf yaniro nani xinaiwayneninji nimoniro axewarfi ninrona we roninji imoninipi nani erixiniri miseaxewirarininini.²¹ Segi fwf xami yagfapi nani “Pini yagwafani?” niyaiwiro ayf seinarinipi pi nanji seaiagfinini? Ama apimi dani sa aninipirfa enagi nani nanji bi seaiagfmani.²² E neri ai seyine fwf epirfa nani feapa seainagfipimi dani rixa gwfininji seaikweawarinifayine nimonimana Gorixo wimonarinipi epirfa nani xinaiwayneninji nimoniro yarinagfa nani nanji ripi seaiarinini. Siyikwi bi minigfayine seaimixiri dinji niyiminipi tgfayine imonipiri seaimixiri yarinini.²³ Ayf ripi searatinini. Ama nigwi ominji nerona wigf efapi nani nigwi mearifgafa ama fwf efapimi dani aninipirarinini. E neri aiwi Gorixo xixe nani miniapf anipa neaiaparinipi —Api dinji niyiminji imoninipirinini. Api negf Aminá Jisasi Kiraiso tini nawini ikarininwaene neaiaparininini.

7

“*Perwaeneninji imoninwaene nwf ikaxf eaninipi sini faninji mineaxewirarinini.*” urinji nanirinini.

¹ Gf nriximeayine, ama mipé sini sinji ninwearina nwf ikaxf rininipimi xdipirfa nani uxewirarininipi nani sini majfa rimoninji? Nwf ikaxf rininipi nani nijfa imonigfayine enagi nani raratinini.² Ewayf ikaxf

ripí nání dñjñ nímoranéná nioní seararñjápí ananí dñjñ mopaxñrñnì. Apixí oxí nimeánñrñnà ñwñ ikaxí “Oxí nimeánñrñnà o tñnì anñjñ kumixñnìrññnì.” rñnñjñpimì dání oxo sñnì ñweañáná o tñnì nawínì ñweañta nánì fánñjñ xejwirárñnñnì. E nerì aí oxo nñperñnýt, ñwñ ikaxí ímì xegí oxo nánì fánñjñ xejwirárñnñjñpimì rñxa rakiowárñnñnì. ³ Ayñnánì íyá oxo mñpé sñnì sñjñ ñweañáná omì pñnì nñwiárñmì nurì womì meánáná “Ámá o oyá apixírñnì.” rñpñrñfárñnì. E nerì aí íyá oxo péányt, ñwñ ikaxí o nánì fánñjñ xejwirárñnñjñpimì rñxa rakiowárñnññ enagí nánì í nurì womì meánñagí aí “Ámá o oyá apixírñnì.” rñpñrñfámanì.

⁴ Ayñnánì gí nñrñxñmeáyñné, ámá pegfáyí pí pí ñwñ ikaxí rñnñjñpí sñnì fánñjñ mñxeñwirárñnñgñfápa seyñné enì Kiraiso tñnì nawínì ikárñnñgñfáyñné, xto penjñpimì dání rñxa pegfá enagí nánì sñnì ñwñ ikaxí eánñjñpimì dání wé rónñjñ oimónaneyññro xñdñpñrñfá nánì fánñjñ mñseaxeñwirárñnì. Seyñné enì ámá wo tñnì —O nñpémáná ámì sñjñ nerì wiápnñmeañorñnì. Seyñné enì ámá o tñnì nawínì nñkumixññro Gorìxo nánì neróná íkñfá sogwñ nanjñ wearñññna yapí imónññrñxññrñ ñwñ ikaxí nñrñnñrñ eánñjñpí sñnì fánñjñ mñseaxeñwirárñnì. ⁵ Ayí rñpí nánñrñnì. Nene sñnì Jisasomì dñjñ mñwñkwñró ámá wigí dñjñyo nñxñdñróná yarñgñfápa neranéná fñwñ nánì feapá neainarñjñpí ñwñ ikaxí eánñjñpimì dání sñwánñjñ neapiomeaagñrñnì. E yagí enagí nánì anñnanñwá nánì íkñfá sogwñ sipí wearñññna yapí yagwárñnì. ⁶ E nerì aí rñxa penjwaénénñjñ nímónñrane nánì ñwñ ikaxí eánñjñ xámì fánñjñ neaxeñwirárñnñjñpimì dání gwñññjñ nealkweawárñññgenerñnì. Ayñnánì agwì nene Gorìxomì nuxñdñranéná xámì ñwñ ikaxí rñwamññjñ eagñfápimññ sññwñ nñwñnaxñdñrane yagwápimì mé ámì sñjñ bñ, xfoyá

kwíyí neaíwapiyaríñpimi nixídirí yaríñwini.

“Ñwí ikaxí nírinirí eáníñpí íwí nání síwá neapi-omeaaríñrini.” uríñ nánirini.

⁷ Ayínání píoi raniréwini? “Ñwí ikaxí eáníñpí sípírini.” raniréwini? Oweoi, wí e rípaquí mentini. Níwaníñoni ñwí ikaxí eáníñpí íá míropa neri síñwiríyí, arige neri “E neríná ayí íwí ríá yaríñini?” yaiwimíñrini enárini? Ñwí ikaxí “Amípí wayá síñwí íwí míwiniípa eríini.” riniñpí meánípa neri síñwiríyí, nioni arige apí nání níjía nimónirini “Síñwí íwí níwiniírná ayí íwí ríá yaríñini?” yaiwimíñrini enárini? ⁸ Íwí nání íeapá ninariñpí ñwí ikaxí “Síñwí íwí míwiniípa eríini.” riniñpí dání ananí amípí xixegíni síñwí íwí owiniñrini nání síwá nípiomeañrini. Síñwí íwí winimífa nání apí apí síwáníñ nípiomeáagí apí e enárini. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” riniñpí míriniípa neri síñwiríyí, íwí nání íeapá neainariñpí síwá wí míneapiomeapaxí imónimíñrini ení meñagí nání searariñini. ⁹ Eníná nioni ñwí ikaxí eáníñpí nání majía nimóniríná “Ananí nañonirini.” níyaiwinirini maiwí ñweaagarini. Íná íwí nání íeapá ninariñpí níñimeámí sáníñ nímeuéagí aiwí nioni ñwí ikaxí eáníñpí nání ríxa níjía nimónirínáyí, íwí nání íeapá ninariñpí saiwíáríñíñíñí. E níagí nání nioni “Íwí yaríñáoniríñí?” níyaiwinirini “Goríxoyá síñwíyo dání aníñíñmíñíñrini yaríñáoniríñí?” yaiwiníñagíni. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eáníñpí nioni níxídiríná díñí níyímíñí imónimífa nání imóníñpíñíñí?” xámí díñí e níyaiwirí aí píráníñ níjía nimóniríná apí síwá réníñíñíñí, “Joxí díñí níyímíñí imóníñoximáni. Naníñíñíñíñí.”

Sîwá éniḡf niḡfriḡni. ¹¹ Íwí nánî feapá ninarîḡfpi ḡwí ikaxí eániḡfpiḡ dání sîwá nîniḡpiomearíná yapí nîniwapiyirî nánîniḡmífa nánî niḡf eḡagi nánî rarîḡni. ¹² Ayínánî re niyaiwirane niḡfá imónîḡwini, “ḡwí ikaxí eániḡfpi Gorîxo tíámîni imónîḡagi nánî awiaxí imónîḡfpiḡriḡni. ḡwí ikaxí eániḡfpiḡ dání sekaxí riḡniḡfí níni awiaxí imónîni. Wé rónîḡf imónîḡfpiḡ nánî riḡriḡ naḡf imónîḡfpiḡ nánî riḡriḡ yarîḡfíriḡni.” E niyaiwirane niḡfá imónîḡwini. ¹³ Ayínánî “Naḡf imónîḡf api nionî aníniḡmífa nánî nimîxiḡfriḡni.” riḡriḡriḡni? Oweoi, wí e riḡaxí mimónîni. Gorîxo nionî riḡpiaú yaiwíwiniḡriḡriḡ íwí nánî feapá ninarîḡfpiḡ xe íwí enífa nánî wíwapiyirî aníniḡmífa nánî wimîxiḡriḡ oenriḡ siḡwí nanîḡniḡni, “Íwí nánî feapá ninarîḡfpiḡ re eḡfíani? ḡwí ikaxípiḡ dání —Api naḡf imónîḡfpiḡriḡni. Apimiḡ dání aníniḡmífa nánî nimîxiḡriḡriḡ eḡfíani?” yaiwirî “ḡwí ikaxí riḡniḡfpiḡ dání sîwá niḡpiomeaarîḡagi nánî íwí ayí aga xwirífa niniḡaxí imónîḡfpiḡriḡni?” enî yaiwirî éwiniḡriḡriḡ íwí nánî feapá ninarîḡfpiḡ xe íwí enífa nánî wíwapiyirî aníniḡmífa nánî wimîxiḡriḡ oenriḡ siḡwí nanîḡniḡni.

“Íwí nánî feapá neainarîḡfpiḡ áxeḡwaríniḡf neaiárarîḡfriḡni.” urîḡf nánîriḡni.

¹⁴ Nene niḡfáriḡni. ḡwí ikaxí eániḡfpiḡ dání kwíyí Gorîxoyápi xíto wimónarîḡfpiḡ nánî sîwá neaiarîḡagi aí íwí nánî áxeḡwarí nináriḡniḡoni eḡagi nánî nionî ḡf nimónarîḡfpiḡ xídarîḡáriḡni. ¹⁵ Ayí riḡpi seararîḡniḡ, “Nionî yarîḡápi nánî ududí ninarîni. ‘Api oemîni.’ nimónarîḡfpiḡ mé siḡpiḡ, xwirífa ninarîḡfpiḡ aí yarîḡáriḡni.” seararîḡniḡ. ¹⁶ Nionî “Siḡpi api mepa oemîni.” nimónarîḡfpiḡ nerínáyí, ayí “ḡwí ikaxí

rîniñîþpi nañî imónîni.” rîniñîþpi tîni xîxenîniñî nîriñî woákîkî yarîñîni. ¹⁷ Ayînanî “Nionî sipî apî oemîni.” nimónîagi nánî e yarîñámanî. Íwî feapá ninarîñî gî xwioxîyo nîronîþpimi dánî nináná sipî e yarîñárîni. ¹⁸ Nionî “Nañî imónîñîþpi oemîni.” nînimónîri aiwi wî mepa nerî nánî diñî re niyaiwirî nijîá imónîñîni, “Gî xwioxîyo —Nionî gî diñîyo dánî nînimónîri xîdarîñápi nánî rarîñîni. Gî xwioxîyo nîþîkwîni mimónîñîþpîni rîa nîniñî?” niyaiwirî nijîá imónîñîni. ¹⁹ Ayî apîriñî. “Nañî imónîñîþpi oemîni.” nimónarîñîþpi mepa nerî sipî “Mepa oemîni.” nimónarîñîþpi yarîñárîni. ²⁰ Nionî “Sipî mepa oemîni.” nimónarîñîþpi yarîñá enagi nánî ayî niñwanîñoni “Sipî apî oemîni.” nimónîagi nánî e yarîñámanî. Íwî feapá ninarîñî gî xwioxîyo nîniñîþpimi dánî yarîñárîni.

²¹ Ayînanî nionî íníná yarîñáþpimi dánî siñwî re anîmeánîni. “Nañî oemîni.” nimónarîñîni sipî nánî feapá ninarîñî gî xwioxîyo nîniñîþpi þîrî nîrakiarîñîriñî. ²² Gî diñî tîni ñwî ikaxî Gorîxo rîñîþpi nánî diñî nîmorîná “Ayî nañîriñî.” niyaiwirî yayî ninarîñagi aiwi ²³ gî xwioxîyo nîniñîþpimi dánî niarîñîþpi xegî bi imónîñagi anîmeánîñîni. Gî xwioxîyo nîþîkwîni mimónîñî nîniñîþpi, ayî ñwî ikaxî Gorîxoyá gî diñî tîni “Apî nañî rîa rîniñî?” yaiñarîñápi tîni apiaú mi-xîniñî inarîñî. Apî nîniñîþpi íwî nánî feapá ninarîñîþpi nánî gwîniñî nijárînarîni. ²⁴ Ai, nionî e imónîñáoni enagi nánî íkîniñî sipî nîmi-xárîniñî. Wará anîniñîfa nánî imónîñîrí tîñáoni íwî nánî feapá ninarîñî gwîniñî jarîniñîþpi go nîkweawárîþaxî imónîni? ²⁵ Ai, negî Áminá Jisasî Kiraiso neaiñîþpimi dánî Gorîxo neaîkweawárîþaxî imónîñagi nánî omî yayî owianeyî. Ayînanî nionî nîra úapî, ayî rîþi

seararîjîni, “Nioni gî dîjî tîni ‘Îwî ikaxî Gorîxo rîjîpî oxîdîmîni.’ nînimônîrî aiwi îwî nânî feapâ ninarîjî nânî gwîrîjî jârîrîjîpîmî —Apî nîpîkwîni mimônîjî gî xwioxîyo nîrîjîpîrîni. Apîmî xîdarîjârîni.” seararîjîni.

8

“Gorîxo wimônarîjîpîmî xîdanîwâ nânî oyâ kwîyîpî neaiarîjîrîni.” urîjî nânîrîni.

¹ Ayînânî Kiraisî Jisaso tîni ikârîrîjîwaêne omî dîjî wîkwîróaná “Wé rónîgîyîrîni.” rîrîjîpî tîni xîxenî nimônîrane nânî sîni xwîyîfâ bî neamearîpaxî mimônîjîwîni. ² Gorîxoyâ kwîyîpî —Apî Kiraisî Jisaso tîni ikârîrîjîwaêne dîjî nîyîmîjî tîjîwaêne imônani nânî neaimîxarîjîpîrîni. Apî dîjî neaxîxéroarîjîpîmî dánî îwî nânî feapâ neainarîjî nene neaanîrîmîxarîjîpî neaîkweawârîjî eîjîgî nânî “Sîni xwîyîfâ neamearîpaxî mimônîjîwîni.” seararîjîni. ³ Îwî ikaxî eânîjîpî tîni xîxenî oxîdaneyîrîrîná nîpîkwîni mimônîjî xwioxîyo neainîjîpîmî dánî eîjî mîneaeânîjîgî nânî nene mepaxî imônîjîwâpî, ayî Gorîxo neaiîjîrîni. Xegî xewaxo —O warâ îwî nânî feapâ neainarîjîne inîjîwâpa axîpî inîjîrîni. O negî îwî yarîjîwâpî yokwarîmî neaiîni nânî Gorîxo rîdîyowânîjî oenîrî nîwîrînapîrîná feapâ neainarîjîpî nânî gwîrîjî neajârîjîpîmî xwîyîfâ umeârîjîrîni. ⁴ Agwî nene nîpîkwîni mimônîjî negî xwioxîyo neainîjîpîmî nîxîdîrîjîpîmî dánî marîâî, xegî kwîyîpî e éfrîxîrîrî e éfrîxîrîrî sîwâ neaiarîjîpîmî nîxîdîrîjîpîmî dánî îwî ikaxî Gorîxo xîo rîjîpî tîni xîxenî xîdani nânî feapâ nânî gwîrîjî neajârîjîpîmî xwîyîfâ umeârîjîrîni.

⁵ Ámá nîpîkwîni mimónîñf wigf xwioxfyo ínîñfîpîmî xfdarîgîfáyf apîni sîmf e tînarîgîfárîni. Ámá Gorîxoyá kwíyîpî sîwá wiarîñfîpîmî xfdarîgîfáyf enî apî sîmf e tînarîgîfárîni. ⁶ Ámá nîpîkwîni mimónîñf wigf xwioxfyo ínîñfîpî sîmf e tînarîgîfáyf nanîñîpîrîfa aiwî ámá Gorîxoyá kwíyîpî sîwá wiarîñfîpî sîmf e tînarîgîfáyf dîñf nîyimîñf tîgîfáyf imónîro nîwayîrónîro ñwearo epîrîfárîni. ⁷ Ayf rîpî nánîrîni. Ámá nîpîkwîni mimónîñf xwioxfyo ínîñfîpî sîmf e nîtînîrî yarîgîfáyf “Ñwî ikaxf Gorîxoyápi xfdîpaxenerfani?” mîyaiwî nero nánî omî sîmf tîni nîwîro yarîgîfáyfîrîni. E yarîgîfáyf ñwî ikaxf Gorîxoyá wî epaxf mimónîgîfáyfîrîni. ⁸ Nîpîkwîni mimónîñf xwioxfyo ínîñfîpî yanî nánî imónîgîfáyf Gorîxo yayf winînfá nánî enî wî epaxf menîni.

⁹ Nîpîkwîni mimónîñf xwioxfyo ínîñfîpîmî xfdarîgîfáyf e nimónîro aí seyîné axîpî gwîñîñf mîseajárînf Gorîxoyá kwíyîpî apî éfîrîxîñîrî apî éfîrîxîñîrî sîwá seaiarîñfîpîmî xfdarîgîfáyfînéñîni. Kwíyî Gorîxoyá nepa segf xwioxfyo searónányf, e imónîgîfáyfînéñîni. Ámá go gomî Kiraisoyá kwíyîpî mîronánányf, ayf oyáo mimónîñgagî nánî seararîñîni. ¹⁰ Kiraiso xegf kwíyîpîmî dánî segf xwioxfyo searónányf, fwî egfápî nánî segf wará nîpepîrîfa nánî rîxa imónîñgagî aí Gorîxo “Wé rónîgîfáyfîrîni.” rîxa rárîñf êñagî nánî segf dîñfîpî rîxa nîyimîñf imónîni. ¹¹ Kwíyî Gorîxoyápi —Apî Jisaso xwárîpáyo dánî wiápîñîmeanfîpîrîni. Apî segf xwioxfyo searónányf, Kiraisî Jisaso, pîyî éaná ámî sîñf wîmîxîño seyîné enî segf warápi —Apî urf epaxf imónîñfîpîrîni. Segf warápi xegf kwíyî seyîné searónfîpîmî dánî sîñf seaimîxîñîfárîni.

“Kwíyí Gorîxoyápi xíoyá niaíwí imónani nánî neaimîxîñîrîni.” urîñî nánîrîni.

¹² Ayînanî gí nîrixímeáyîné, rîpi osearîmîni, “Gorîxo nanî bî rîxa e neaiirî bî sinî neaiirî eníá enagi nánî nene nîpîkwîni mimónîñî negí xwioxíyo íñîñîpîmî xídanî nánî sinî íánîñî mîneaxenwîrîrîni rîxa xegí kwíyîpi síwá neainarîñîpîmî xídanî nánî íánîñî neaxenwîrîrîni.” osearîmîni. ¹³ Ayí rîpi nánî seararîñîni. Seyîné nîpîkwîni mimónîñî íñîñîpîmî nîxídirónáyí, nanîñîpîrîrîni. E nerî aí Gorîxoyá kwíyîpi seaiwariñîpîmî nîxídirîñîyo dánî íwí nánî íeapá seainarîñîpî pîkímoarîgíápánîñî nerínýyí, dîñî nîyîmîñî tígíáyîné imónîpîrîrîni. ¹⁴ Ámá Gorîxoyá kwíyîpi xe nîneaipemeámi úwîniñîni xîxenî xídarîgíáyí, ayí Gorîxoyá niaíwîñîñî imónîñî. ¹⁵ Ayí rîpi nánîrîni. Kwíyí Gorîxo síxí seamímonîpî, ayí ámi xíomî wáyí owípoyîni gwí omîñî yarîgíáyînenîñî imónîpîrî nánî seaimîxîñîmîni. Oweoi, kwíyí o neaiapîñîpî niaíwí xíoyá piaxí mearîñî wîñîñî oimónîpoyîni seaimîxîñîrîni. E neaimîxîñîpîmî dánî Gorîxomî “Ápoxîni, Raráoxîni.” urarîñîwîrîni. ¹⁶ Nene negí dîñî nîmorane “Niaíwí Gorîxoyaénerîani?” nîyaiwîñîranéná oyá kwíyí xamîñîpî sopîñî neawarîñîrîni. ¹⁷ Nene niaíwí Gorîxoyaéne enagwî nánî o mîni neaiapîmîfánîrî tîñîpî meaníwîrîni. Apî nîmearanéná Kiraiso tîni nawîni meaníwîrîni. Rîñîñî o meanípa agwí ríná nene enî xe oneaímeáwînýyí, rîwéná o tîni neaiapîmîfánîrî tîñîpî nîmearanéná o tîni nawîni nikîñîrane seáyî e imónaníwîrîni.

“Rîwéná Gorîxo tîni nîñwearane seáyî e imónaníwîrîni.” urîñî nánîrîni.

¹⁸ Nioni anɔnamɔ dani seayi e imonɔnɔɔ nene neaimɔanfɔpɔ nani dɔnɔ nɔmorɔnɔ dɔnɔ re yaiwiarɔnɔrɔnɔ, “Apɔ aga seayi e imonɔnɔɔ enagɔ nani rɔnɔnɔɔ agwi rɔnɔ nɔmeaarɔnɔɔpɔ, ayɔ sipɔpiarɔani?” nɔyaiwiri paimɔmɔ wiarɔnɔrɔnɔ. ¹⁹ Amɔpɔ Gorɔxo xwɔa tɔyo nimɔxɔrɔ tɔnɔ ikɔarɔnɔ, nanwɔrɔnɔ, amaranɔ, nɔpɔnɔ xegɔ niaɔwɔ imonɔnɔɔɔayɔ piaumɔmɔ winɔnɔfɔpɔ nani sɔmɔ nɔxeadɔpɔnɔro wenɔnɔ nero nweanɔɔ. ²⁰⁻²¹ Ayɔ rɔpɔ nani e neri nweanɔɔ. Amɔpɔ o imɔxɔnɔɔpɔ Adamo fɔwɔ epɔanɔ urɔ nera uwɔnɔginɔrɔ ramɔxɔnɔɔyɔ anɔnɔ mɔramɔxarɔnɔpa erɔ seayi e imonɔnɔɔ niaɔwɔ Gorɔxoyaene gwɔnɔnɔɔ neaikweaawaranɔ imonɔnɔwɔpɔ tɔnɔ axɔpɔ imonɔrɔ ewɔnɔginɔrɔ ramɔxarɔnɔrɔnɔ. Amɔpɔ xɔo imɔxɔnɔɔpɔ xegɔpɔ ramɔxarɔnɔnɔɔmanɔ. Rɔwenɔ amɔ pɔranɔnɔɔ imɔxɔmɔginɔrɔ Gorɔxo ramɔxarɔnɔrɔnɔ. ²² Nene nɔjɔarɔnɔ. Apɔxɔ niaɔwɔ xɔrɔmɔnɔrɔ nani “yeyɔ” rɔrɔ rɔnɔnɔɔ winɔrɔ yarɔnɔɔpa amɔpɔ nɔnɔ Gorɔxo imɔxɔnɔɔyɔ enɔ amɔ mɔramɔxarɔnɔnɔɔ imonɔmɔanɔrɔ nani axɔpɔnɔnɔɔ “yeyɔ” rɔrɔ rɔnɔnɔɔ winɔrɔ yarɔnɔrɔnɔ. ²³ “Yeyɔ” rɔrɔ rɔnɔnɔɔ winɔrɔ yarɔnɔɔpɔ, ayɔ apɔnɔ marɔaɔ, amaene Gorɔxoyɔ kwɔyɔpɔ —Apɔ amɔpɔ nɔ rɔwɔyo neaiapɔmɔanɔrɔ nɔwakwinɔnɔnɔɔ neaiapɔnɔpɔrɔnɔ. Apɔ tɔnweane enɔ Gorɔxo negɔ warapɔ sɔnɔ inani nani nearoayɔrorɔ xɔo xegɔ piaxɔ neamenti nani neaimɔxɔrɔ enɔnɔ nani “yeyɔ” nɔrɔrane xwayɔ nanɔrane nweanɔwinɔ. ²⁴ Gorɔxo yeayɔ neayimɔxemeaagɔ nani amɔpɔ nanɔ xɔo neaiinɔfɔpɔ nani dɔnɔ nɔwikwɔmori nweanɔwinɔ. E neri aɔ amɔpɔ nene dɔnɔ nɔwikwɔmɔa warɔnɔwɔpɔ rɔxa nɔneaimɔarɔ sɔnɔwirɔyɔ, sɔnɔ apɔ oneaimɔarɔ dɔnɔ wikwɔmɔpaxɔ menɔnɔ. Amɔ dɔnɔ wikwɔmoarɔgɔfɔpɔ rɔxa wɔmeaanɔ sɔnɔ apɔ nani dɔnɔ mɔwikwɔmɔpa yarɔnɔgɔa nani rarɔnɔnɔ. ²⁵ E neri aɔ nene “Gorɔxo seayi e imonɔnɔɔ apɔ

neaimixínfáriní.” yaiwiaríñwápi síní mîneaímeapa enáná díní nîwikwí Moranénáyí, símí nîxeadípenírane gíní gíná neaímeantífeníñoíní aníñí miní xwayí naníñí ñweaaríñwáríní.

²⁶ Negí díní wikwímoaríñwápimi dání díní síxí ínariñwápa Goríxoyá kwíyípi ení omí díní owikwíroaneyíní neríná ení meáníñwaéne arírá neaiaríñfríní. Omí ríxíñí nuríranéná “Apí urípaxífrání?” mîyaiwí majtá yaríñagwí aí kwíyí xamíñípi xwíyí tñí murípaxí imóníñí araríxí níríríná apaxípáníñí nimóníñí neauríyaríñfríní.

²⁷ Neauríyaríná Goríxo —O ananí ámáyá xwioxíyo adadí nîwírí pí pí díní moaríñgápi nání nîjítá imónaríñgoríní. O xegí kwíyípi xíoyá ámaéne nání nîneauríyíríná gí ámáyí e imónífríxíníñí wimónaríñpíní neauríyaríñagí nání pí pí uraríñpí nání ananí nîjítá imóníní. ²⁸ Nene nîjítá re imóníñwíní. Amípi nñí Goríxomí díní síxí uyaríñgáyo wímeaaríñpí naní imóníñpíraní, sípí imóníñpíraní, oyá díní tñí naní wimíxíní nání wímeaaríñfríní. Ámá xíoyá imónífríxíníñí yaiwíaragípi tñí xíxeni imónífríxíníñí wéyo íá umíríñíyo e wíiaríñfríní. ²⁹ Ayí rípi náníñí. Ámá amípi nñí síní mimóníñáná xíyo yeáyí uyimíxemeaní nání xámí nîjítá imóníñíyí xewaxo imóníñpá ayí ení axípi nimóníñíná Kiraiso xíráóníñí imóníñí xogweá obaxíñíñí tñño imóníñí ení nání repearíñfríní. ³⁰ Repearíñíyo apíní nîwírí pñí mîwíarí ámá xíoyá imónífríxíníñí wéyo íá umíríñfríní. Wéyo íá umíríñíyo apíní nîwírí pñí mîwíarí “Gí íwo upeíñpimi dání díní wikwíroaríñagí nání wé róníñí imóníñgáyíñí.” ráríñfríní. E ráríñíyo apíní nîwírí pñí mîwíarí seáyí e xíyo imóníñpá ayí ení axípi

imónipírfa nání wimixiñfíriñí.

“Díñf sípí Goríxo nene nání neaiaríñfípi wí pírf rakipaxf mimóniní.” uríñf nániríní.

³¹ Goríxo apí apí e neaiñf éjagí nání píot raniréwini? O nene tñí nawíní imóníñagwi nání go sfmí tñí neaipaxf imóniní? Oweoi, wí e mimóniní.

³² O xegf xewaxomi kíyf mímiaúnf nene nání xe opíkípoiñirí urowárenapíñf éjagí nání nene re miyaiwipaxf reñwini, “O ayf ení xíxe oniípoiñirí miyaiwí xfoyá xewaxo anípa wírenapíagí nání amípi xfomi píraníñf xdípaxf imónaní nání imóníñfípi ení ananí neaiapínfáriní.” miyaiwipaxf reñwini? ³³ Goríxo fá yiyamíximf neaijene go xwíyfá neaxekwímopaxf imóniní? Oweoi, wí e mimóniní. Nene nání “Wé róníñf imónígáfíriní.” ráriño, sa Goríxo éjagí nání ³⁴ ámá go negf íwf enwápi nání xwíyfá neamearípaxf imóniní? Oweoi, ayf rípi nání wí e mimóniní. Jisasí Kiraiso —O nene nání peñoriní. Apiní mé ámí níwiápínímeari xano tñí xíxení nimónirí xegf wé náúmíní ñweañoriní. E níñwearfná apaxfpáníñf nímonirí ríxíñf neauriyaríñoriní. O apaxfpáníñf nímonirí ríxíñf neauriyaríñagí nání ámá xwíyfá neamearípaxf wo meniní. ³⁵ Kiraiso nene nání

díñf sípí níwiri neaiñfípi pí pírf rakipaxf imóniní? Xeaníñf neaímeánáraní, rfmewá níneairfnáraní, ámá wí xwíraimímf neaikíxéánáraní, aiwá nání díwf níkeamóníranénáraní, íkwauyíxí nímoníranénáraní, ámá wí miyfó rárfáyo nene nurfkwínírfnáraní, kirá tñí rírómf neaiarfnáraní, apí nípiní níneaimearí aiwí Kiraiso díñf sípí níwiri neaiñfípi wí pírf rakipaxf mimóniní. ³⁶ Nioní seararíñapi Bíkwíyo nírinirí eáníñf rípi tñí xíxení imóniní, “Nene Goríxoxíníyaéne

imóniḡagwi nání íníná p̄p̄ikímí neaianiro yarigfárini. ‘Najwí n̄p̄ikiantwá nání rfa imónini?’ n̄yaiwiro p̄ikiarigfápa neaiap̄ikiarigfárini.” N̄iriniri eánḡḡ ap̄i nioni seararḡap̄i t̄ni xixeni imónini. ³⁷ Ap̄i n̄p̄ini neaimeaarḡaḡi aiwi negf̄ d̄ḡḡ sixf̄ neayinomi dani xopirarf̄niḡḡ n̄wiranéná migf̄ n̄wimix̄rane xopirarf̄ wiarḡwárini. ³⁸ Nioni r̄p̄i aga n̄p̄imónini, “Nene n̄perfn̄rani, s̄ni xwá t̄yo n̄ḡwearfn̄rani, aḡfn̄aj̄rani, imf̄orani, am̄p̄i agwi ríná imóniḡp̄irani, am̄p̄i r̄wéná imónin̄f̄p̄irani, aḡḡ p̄r̄yo d̄ḡḡ eḡḡ eánḡḡ imóniḡf̄áȳrani, ³⁹ aḡfn̄aj̄ t̄ḡḡm̄ni imóniḡp̄irani, xwánaj̄ t̄ḡḡm̄ni imóniḡp̄irani, ai am̄p̄i n̄ni Gor̄xo im̄x̄ḡȳf̄ wí d̄ḡḡ s̄p̄i o nene nani neaiarḡp̄i —Ap̄i Ám̄ná Jisasi Kiraiso neaiḡp̄imi dani s̄wá neaiḡp̄irini. Ap̄i wí p̄rf̄ rakipaxf̄ menini.” n̄p̄imónini.

9

“Gf̄ Judayf̄ obaxf̄ Jisasomi r̄wíf̄ umogf̄a eḡaḡi nani gf̄ d̄ḡḡ r̄f̄a n̄xearini.” ur̄ḡḡ n̄n̄irini.

¹ Nioni Kiraiso t̄ni ikárin̄ḡaoni eḡaḡi nani agwi nioni searim̄p̄i nepa searim̄f̄ini. Gor̄xoyá kwíȳp̄i neaiwap̄yarḡp̄imi n̄x̄d̄r̄fn̄a d̄ḡḡ n̄yaikirori “Ayf̄ anan̄rf̄ani? S̄p̄rf̄ani?” n̄yaiwir̄ p̄k̄inarḡap̄i nioni yapf̄ m̄seararḡaḡi nani sop̄ḡḡ n̄warini. ² “Gf̄ Is̄reriyf̄ Jisasomi r̄wíf̄ numero ‘Yeáyf̄ neayim̄x̄emeanfa nani uowárenap̄n̄fo, ayf̄ omani.’ yaiwiarḡagf̄a nani íníná nioni d̄ḡḡ r̄f̄a n̄xeri ík̄n̄ḡḡ nuyim̄n̄ri eri niarini.” seararḡini. ³ Gor̄xo Poroni s̄n̄i Kiraiso t̄ni nawini mikárin̄pa oen̄ri peá n̄n̄imori em̄i n̄moarḡp̄imi dani nioni gf̄ n̄r̄ix̄meáyf̄ —Ayf̄ gf̄ amá gwí ax̄rí imóniḡf̄áyf̄ nani rar̄ḡini. Ayf̄ Kiraisomi

dijí wíkwíropíri nání arírá wipaxí enánáyí, “Xe peá onímoni.” nimónipaxíriní. ⁴ Ayí gí Isíreriyí nání raríjini. Goríxo xegí piaxí menjí wimíxíjyíriní. Moseso tñní áamá dijí meanjí e nemeríná Goríxoyá apákíktí inaríjipi síjwí winagíáyíriní. Goríxo “E níseaiimfáriní.” réroaríjipi arfá wiagíáyíriní. Jwí ikaxí Moseso eanjipi meagíáyíriní. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníjipi nání nijfá imónígíáyíriní. Símimanjyó dání Goríxo “E níseaiimfáriní.” uríjyíriní. ⁵ Xiáwo írijí xámí imónígíáwa, ayí ayfáriní. Ayfá xiáwíyo dání yeáyí neayimíxemeanfa nání imóníjo áamá imóníjiriní. Amípi níyoní seáyí e wimóníjo, ayí oríni. O Goríxo, aníj íniná nene yayí umepaxí imóníjoríni. “E éwanígini.” nimónariní.

Ámá Goríxo fá yamíxaríjyí nání uríjipi nánirini.

⁶ Gí Judayí nápi Jisasomí ríwí umogfá enagí aí “Xwíyá Goríxo ayo ‘E níseaiimfáriní.’ uríjipi písfí weáriní.” rípaímani. Ayí rípi nánirini. Negí arfo Jekopoyá fwiárfawéyí nñní omí dání nemeága nuro nání Isíreriyí aiwí wí Goríxoyá mimóníjagfá nání nñní nepa Isíreriyí imónígíámani. ⁷ Ebírfamoyá fwiárfawéyí nñní ení xfóya enagí aí nñní Goríxoyá niaíwínijí imónígíámani. Oweotí, eníná Goríxo Ebírfamomí re uríjínigini, “Díxí rárfawé nepaxíjí imónígíáyí segí niaíwí wamí dání marfáí, Aisakomí dánini nemeága upírfáriní.” uríjínigini. ⁸ Ayí rípi nání seararíjini. Goríxo niaíwí Ebírfamo emeanjyí nñní nání “Ayí niaíwí nepaxíjí imónígíáyírfani?” míyaiwí sa niaíwí xfo Ebírfamomí símimanjyó dání xwíyá uríjípimí dání emeanjyí nání “Ayí nepaxíjí imónígíáyírfani?” níyaiwiri ríjiriní. ⁹ Ebírfamomí símimanjyó dání re uríjí enagí nání, “Xwiogwí wíomí rínáníjí imónáná

Seraí niaíwí wo ríxa xiríjána ámi bímfárini.” uríjé enagi nání raríjini. ¹⁰ “Goríxo apíni enjé enagi nání seararíjini.” marfái, Rebekaí áma ná woní, negí aríto Aisakoyá niaíwí ayáí agwí enána enjé pimi dání ení axípi síwá réníjé neaiaríni. Áma nepa xíoyá imónígíáyí áma emeánarígíápimi dání imónarígíámaní. ¹¹ Niaíwí ayáí Iso tíni Jekopo tíni síni míxírí agwíyo neríná síni nanjé bí eri sípí bí eri mepa enána Goríxo áma xíto yaríjépi nání re oyaiwípoyiníri, “O áma nioníyá oimóní poyiníri íá níyamíxárítrínáyí, wiwaníjéyí wígí nanjé epítríápiraní, sípí epítríápiraní, apí nání díjé nímorí íá yamíxáríjémaní. Sa xewaníjo e emfáníri enjéwípeáragípi nání díjé nímorí ámayo íá yamíxáríjétríní.” Díjé e oyaiwípoyiníri ¹² Rebekaími re uríjé níginí, “Xíráo xogwáomí ínimi wurínínfárini.” uríjé níginí. ¹³ Bíkwíyo dání re ríníjépi, “Goríxoní xogwáo Jekopo nání nínimóníri aí xíráo Iso nání mínimónaríni.” ríníjépi nioní “Goríxo xíto wimónaríjépiní yáraríjétríní.” seararíjépi tíni xixení rínini.

¹⁴ Ayínání píoi raníréwini? “Goríxo ámayo íá níyamíxárítríná enjépi nípíkwini menjétríní.” raníréwini? Oweoi, wí e rípxí mimónini. ¹⁵ Ayí rípi nánítríní. Moseso Goríxomí ríxíjé uráná Bíkwíyo nítríníri eáníjépa Goríxo re uríjé níginí, “Áma nioní wá owianímínítríná ananí wá wianímífiní. Áma nioní ayá urímíxímínítríná ananí ayá urímíxímífiní.” ¹⁶ Goríxo e uríjé enagi nání ayí áma wígí díjé tíni “E oimónaneyí.” yaiwíaríjéagíta nání íá yamíxárítríníjéyí imónarígíámaní. E i oimónaneyítríníro aníjé míní yaríjéagíta nání íá yamíxárítríníjéyí imónarígíámaní. Sa Goríxo wá wianaríjépiní dání íá yamíxárítríníjéyí

imónarigfárini. ¹⁷ Bîkwíyo dání Moseso tñjíná Gorixo Isipiyí míxí ináyomi re uríñí enagi nání nene anani dñjí axípi mopaxírini, “Nioní xopírará síápimi dání ení eáníñí nioniyá sñjání piaumímí iníri yoí nioniyá xwíá nírímíni yaní niwéa urí éwínigíníri nioniyá dñjí tñni joxi míxí ináyí nimóníri menjweañoxírini.” ¹⁸ Gorixo e uríñí enagi nání nene re niyaiwirane nñjá imóniñwini, “Ámá ‘Wá owianímíni.’ wimóniñyio wá wianariñírini. Ámá ‘Dñjí wakísí oinípoyíníri owimíximíni.’ wimóniñyio dñjí wakísí inípiíri nání wimíxariñírini.” niyaiwirane nñjá imóniñwini.

“‘Gorixo nípikwini miyarínini.’ rípxí mimónini.” uríñí náníri.

¹⁹ Seyíné re nírípíráoi, “Joxi nearariñípi nepa enánáyí, Gorixo pí nání ámá wigí sípi egíápi nání sñni ayairíri wiaríñírini? O ‘Ámá xe api api oimónípoyí.’ yaiwiáriñípi ámá go píri urakipaxí imónini? Oweoi, wí e mimóniñagi nání rariñwini.” E níráná ²⁰ re searímíni, “Seyíné pí ámányné nimónimáná Gorixomi xixewiámí wiaríñoi? ‘Xwártá síxí xwíá tñni imíxífwá imíxariñomi ‘Ni-wáni imóniñápi pí nání e nimíxíni?’ uríniñoi.’ ríseaimónarini? ²¹ ‘Xwártá síxí imíxariño xwíá axí xéfpimi dání xwártá síxí wíxaú nimíxíríná wíwá ayí aiwá ríá nání imíxíri wíwá ráí síxí yinínfa nání imíxíri epaxí mimónini.’ ríseaimónarini?” searímíni. ²² Gorixo “Ámá íwí egíápi nání wikí nóniñípi owíwapíyimi.” wimóníri “Píri umamómi nání gí ení eáníñípi síwá owíwapíyimi.” wimóníri nerí aí ámá xwártá síxí xwírtá ikíxeníwínigíníri ipímoáriniñíyíniñí imónigíáyo apaxí mé píri mumamó kikiíá nerí sa sñjwí níwíga waríjagi

nánì áamá go xixewiámí nìwiri “Joxi nìpìkwini mīyarìḡnì.” urìpaxí imónìni? ²³ O áamá xwártá sixí wá wianíimìḡnìrì ipìmoárìḡyíḡnìḡ ímónìḡfáyo —Ayí enì seáyì e xíto imónìḡpì bì imónìfrixìnìrì enìná dání ipìmoárìḡyíḡrì. Ayo wá wianaríná áamá nínì sḡwí nìwiniro re yaiwífrixìnìrì, “Seáyì e Gorìxo imónìḡpì, ayí xegí bì imónìḡpì apìrìfani?” yaiwífrixìnìrì wínyo apaxí mé pìrì mumamó kikiíá néra uḡrìrì. ²⁴ Áamá xwártá sixí wá wianíimìḡnìrì ipìmoárìḡyíḡnìḡ ímónìḡfáyí, ayí nenenìrì. Nioniyá oimónìpoyìrì wéyo íá neaumìrìḡenerì. Gí Judayí wienenì íá neaumìrìḡmanì. Émá wíyo enì íá umìrìḡrì. ²⁵ Nionì “Gorìxo émáyí enì nioniyáyí oimónìpoyìrì wéyo íá umìrìḡrì.” seararìḡpì enìná xwiyíá wá rókiamoagí Xoseao Bìkwíyo nìrìrì eanì rìpì tñi xixenì rìnì, “Áamá Gorìxoniyá mimónìḡfáyí nánì ‘Gí ámarì.’ rìrì áamá dḡḡ sixí muyipa enáyí nánì ‘Gí dḡḡ sixí uyiḡyíḡrì.’ rìrì emfárì. ²⁶ Anì nionì ‘Áamá nìḡfýḡnémanì.’ urìḡpì nánì re rìpìrìfárì, ‘Niaíwí ḡwíá dḡḡ nìyìmìḡ tñoyáyìrì.’ rìpìrìfárì.” Xoseao e nìrìrì eanìrì. ²⁷ Enìná wá rókiamoagí Aisaiaoyì rìnìḡo Isìreriyíyá fwiárfawéyí nánì nìrìrìná re rìḡrì, “Isìreriyíyá fwiárfawéyí áamá obaxí inìkí rawìrawápami enìyí imónìḡpì imónìḡḡ aiwì Gorìxo árìfìpìni yeáyí uyimìxemeanfárì. ²⁸ Ámìná Gorìxo ‘Xwíá tñyo ḡweagíyáyo pìrì umamóimìḡnì.’ rìḡpì nìyárìfìná sìnì mé pìrì umamóarìfá enḡḡ nánì rarìḡnì.” Aisaiao e nìrìrì eanìrì. ²⁹ “Gorìxo xegí Judayo wá mìwianìpa nerfánáyí, wí yeáyí uyimìxemeanḡyí imónìpaxí menì.” oyaiwìpoyìrì nánì Aisaiao ámì rìpì enì rìḡrì, “Ámìnáo —O anìfánì nínì sìmìḡ wìnarìḡfòrì. O Isìrerene negí áamá bì

xe onweápoynirí sɨɨwí mɨneanɨpa nerí sɨɨwɨrɨyí, áamá aní Sodomɨyí rɨnɨɨɨpimi ɨweáyí tɨnɨ Gomorayí rɨnɨɨɨpimi ɨweáyí tɨnɨ nɨnɨ aní imónagíápa nene ení imónanirí enwárɨnɨ.” nɨrɨrɨ enɨrɨnɨ.

“*Judayí* xenwí xɨdarɨgíá enagɨ nánɨ wé rónɨgíáyí mimónɨgíárɨnɨ.” urɨɨɨ nánɨrɨnɨ.

³⁰ Ayɨnánɨ nene píoɨ ranɨréwɨnɨ? Sa rɨpɨ ranɨwɨnɨ. Émáyí wí “Gorɨxo áamá nánɨ ‘Gí wé rónɨgíáyɨrɨnɨ.’ nɨrárɨrɨná ayí apimi dánɨ rárarɨɨrɨfani?” nɨyawiwo “Wé rónɨɨwáyí” oimónaneyɨnɨro anɨɨɨ miní mepa nero aí apɨ tɨnɨ xɨxenɨ imónɨgíawɨxɨnɨ. Wé rónɨɨɨ Gorɨxo áamá Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨagíá nɨwɨnɨrɨná rárarɨɨpɨ apɨ tɨnɨ xɨxenɨ imónɨgíawɨxɨnɨ. ³¹ E imónɨɨagíá aí Isɨrerɨyí ɨwí ikaxí rɨnɨɨɨpimi nɨxɨdɨrɨɨpimi dánɨ wé rónɨɨɨ oimónaneyɨnɨro anɨɨɨ miní neróná wé rónɨɨɨ ɨwí ikaxí eánɨɨɨyo rɨnɨɨɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ mimónɨgíawɨxɨnɨ. ³² Ayí pí nánɨ apɨ tɨnɨ xɨxenɨ mimónɨgíawɨxɨnɨ? Ayí Jisasomɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨrorɨɨpimɨ dánɨ oimónaneyɨnɨro mé wigí dɨɨɨ tɨnɨ ɨwí ikaxí rɨnɨɨɨ rɨpimi nɨxɨdɨrane oimónaneyɨnɨro yarɨɨagíá nánɨ wé rónɨɨɨ apɨ tɨnɨ xɨxenɨ mimónɨgíawɨxɨnɨ. Ayí Jisasomɨ — *Judayí* Jisasomɨ nɨpɨkiro aí “Gorɨxomɨ xewaxomɨ wí pɨkipaxenemanɨ. Ayɨnánɨ o Gorɨxomɨ xewaxomanɨ.” rarɨgíá enagɨ nánɨ o sɨɨá áamá nɨkɨrɨpeánɨrɨ ná eánarɨgíónɨɨ imónɨɨorɨnɨ. Omɨ nɨkɨrɨpeánɨro nánɨɨɨ eánɨgíawɨxɨnɨ. ³³ Bɨkwɨyo dánɨ apɨ nánɨ xɨxenɨ re nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, “Aríá époɨ. Gorɨxonɨ dɨwí Saionɨyɨ rɨnɨɨɨpimi —Apɨ Jerusaremɨyo rɨnɨnɨ. Apimi áamá nɨkɨrɨpeánɨrɨ ná eánɨro sɨmɨrɨrɨ wɨrɨ epɨrɨfá nánɨ sɨɨá wo e tɨnɨ. E nerɨ aí omɨ dɨɨɨ wɨkwɨrófáyí xfo rɨɨpɨ

tíni xixeni wiinfá enagi nání ayá wí epírífámani.”
Bikwíyo dání xixeni e níríníri eáníni.

10

“*Judayí* nápi Kiraisomi dínjé mîwîkwîfrogtá enagi nání Gorixo yeáyí uyimîxemeañímani.” urínjé náníriní.

¹ Gí nírîxîmeáyîné, Gorixo gí Isireriyó yeáyí uyimîxemeáwîngîriní ikínînjé sîpí niarînjagi nání omí rîxînjé anînjé miní wurîyarînjáriní. ² E neri aí ayí yeáyí mîyimîxemeánîjot. Nioni ayí yarîgítápi nání píránînjé dínjé fá nîxîrîri nání áwanjé rarînjini. Ayí Gorixomi oxídaneyîniro sîmí nîxeadípenîro nero aí píránînjé dínjé neñwîpémáná mîyarîjot. ³ Ayí rîpi nání seararînjini. Ayí “Ámá e yarîgítápi dání Gorixo ‘Wé rónîgítáyînériní.’ urarînjérfáni?” nîyaiwiríná xejwí yaiwarîgítáriní. Xejwí dínjé re nîyaiwiro, “Negí píránînjé yarîñwápi dání Gorixo ‘Wé rónîgítáyînériní.’ nearínfáriní.” nîyaiwiro apîni nîxídiro nání Gorixomi yeáyí sîmanjwíyónînjé mîwurínipa ero “Apí neróná wé rónîgítáyîné imónîpírfáriní.” rárînjépipí mîxídiro ero egítá enagi nání seararînjini. ⁴ Gí *Judayí* dínjé re moarîgítápi, “Ñwí ikaxí rînjépipí nîxídirînjéyo dání wé rónîñwaéne imónanfwáriní.” Dínjé e moarîgítápi Kiraiso pírfé wiaíkîmonjériní. E enjé enagi nání omí dínjé wîkwírófá gîyí gîyí nání Gorixo “Wé rónîgítáyîriní.” rárínfáriní. ⁵ Moseso ámá wé rónîgítá imónîpíri nání ñwí ikaxí eánînjépipí xídarîgítáyí nání nírîri ríwamînjé nearíná rénînjé rînjériní, “Ámá wé rónîgítá imónîpíri nání ñwí ikaxí eánînjé rîpi nîpîni yarîgítáyí xixeni e nerînjépipí dání dínjé nîyimînjé tígítá imónîpírfáriní.” ⁶ Wé rónînjé ámá ñwí ikaxí eánînjépipí xídarîgítápi

dánî imónîŋŋîpî nánî Moseso e riŋŋî eŋagi aiwi dîŋŋî wikwîrówápimi dání “Ámá wé rónîŋŋîyîrîni.” rárîniŋene Kiraiso yeáyŋî neayimîxemeanŋî nánî rîxa nîweapîrî nîpémáná ámî wiápŋîniŋmeanŋî eŋagi nánî Bîkwîyo dání nîrîniŋî eánîŋŋîpa re rarîŋwárîni, “Re miyaiwinîpanî, ‘Aŋŋînamî nánî gene peyanîwárŋîni?’ miyaiwinîpanî. Ayŋî xwîyŋîfá ‘Apimî dání Gorîxo ámáyo yeáyŋî uyimîxemeanŋîrîni.’ rîniŋŋîpî arŋî wianŋîwá nánî Kiraisomî aŋŋînamî dání gene nîpeyirane nîpemeámî weapanŋîwá nánî rarîŋîni. ⁷ Ripî enî miyaiwinîpanî, ‘Sirîrîkŋî sŋîrŋîwî mayŋî imónîŋŋîmî nánî gene weanŋîwárŋîni?’ miyaiwinîpanî. Ayŋî Kiraisomî amî dání gene nîwepŋîniŋirane nîpemeámî yapanŋîwá nánî rarîŋîni.” ⁸ Bîkwîyo xwîyŋîfá Gorîxoyápi nánî píoŋî rîniŋîni? Ripî re rîniŋîni, “Xwîyŋîfá apî ná jŋîamî mimónîni. Aŋwî e segŋî sŋîmîmanŋî tŋîŋŋî e imónîŋŋîagi nánî apî ananî xwîyŋîfá rîro dîŋŋî moro epaxŋî imónîni.” Bîkwîyo e rîniŋîni. Xwîyŋîfá ámá Jisasomî dîŋŋî wikwîrórîrîxîniŋî none wáŋî rarîŋwápi nánî rarîŋîni. ⁹ Xwîyŋîfá apî, ayŋî rîpîrîniŋî. Ámáŋŋîné ayá mé Jisaso nánî “Ámînáorîni.” nîrîniŋî woákŋîkŋî erî “O Gorîxoyá dîŋŋî tŋîni xwárîpáyo dání wiápŋîniŋmeanŋîrîni.” nîyaiwîrî dîŋŋî wikwîrorî nerŋînáyŋî, Gorîxo yeáyŋî seayimîxemeanŋîrîni. ¹⁰ Ayŋî rîpî seararîŋîniŋî, “Gorîxo ámá wo Jisasomî dîŋŋî wikwîroarîŋŋîagi nîwîniŋîrŋîná ‘Wé rónîŋŋîorîni.’ rárîniŋî manŋîyo dání woákŋîkŋî yarîŋŋîagi nîwîniŋîrŋîná yeáyŋî uyimîxemearî yarîŋŋîrîni.” seararîŋîniŋî. ¹¹ Nionî seararîŋîápî Jisaso nánî Bîkwîyo dání re nîrîniŋî eánîŋŋîpî tŋîni xîxenî seararîŋîniŋî, “Ámá omî dîŋŋî nîwikwîrorŋînáyŋî, xŋîo rîŋŋîpî tŋîni xîxenî wiinŋî eŋagi nánî ayá wî winîŋŋîa menîniŋî.” nîrîniŋî eánîŋŋîpî tŋîni xîxenî rarîŋîniŋî. ¹² Ayŋî rîpî

nánirini. Áminá diŋf nineneni wikwíroariŋwáo — O áamá arirá nealwínigíniri yariŋf wiarigfá niyoni wá bi onímiápí mīwianf ayá wí wianariŋorini. O ná woni enagi nání Judayo xegf bi wiiri émáyo xegf bi wiiri yariŋfmani. ¹³ Bīkwíyo re nírini eániŋf rīpí “Gīyí gīyí Ámináo yeáyí oniyimixemeaniri yariŋf wífáyo yeáyí uyimixemeanfáriní.” nírini eániŋfpi nioni searariŋápi tñni xixeni axípi riniŋagi nání searariŋini. ¹⁴ Ámá wo gí Judayf nání re níránáyí, “Kiraisomi diŋf mīwikwírogfá enagi nání arige nero yeáyí oneayimixemeaniri yariŋf wipfáoi? O nání arfá mīwigfáyí enagi nání arige nero diŋf wikwíropfáoi? Ámá wo o nání wáf muriniŋf enagi nání arige nero arfá wipfáoi? ¹⁵ Gorixo áamá wa wáf uripfá nání muowáriŋf enagi nání arige nero wáf uripfáoi?” Ámá wo Poroni rariŋápi pfrí nīrakíminiri nání e níránáyí, re urimfíni, “Bīkwíyo dání ‘Ámá xwíyfá yayí winipaxf imóniŋfpi wáf urimearigfáyí nurémarfá ayf awiaxfíni.’ nírini eániŋagi nání wáf uripfá nání Gorixo rixa muowáripa reniniginí? ¹⁶ Wáf ourimépoyniri uowáfagi aí Judayf nñni xwíyfá yayí winipaxfpi píraniniŋf xixeni arfá nīwiro mīxídigfawixini. Wfá rókiamoagf Aisiao Bīkwíyo re nírini eanfíni, ‘Ámináoxini, none áwanf urariŋwápi gīyí arfá nīneairi diŋf íkwíroariŋoi? Oweoi, wí e mīyariŋoi.’ Nírini eanfíni nioni searariŋápi tñni xixeni imóniŋagi nání rariŋini. ¹⁷ Ayínání nene nījfá rīpí imóniŋwini. Ámá xwíyfá Kiraiso nání arfá nīwiriŋfyo dání diŋf wikwíroariŋfáriní. Ámá wí xwíyfá api wáf urariŋfápimi dání arfá wiarigfáriní.” urimfíni. ¹⁸ Ámá wo “Xwíyfá Kiraiso nání wáf rariŋfápi Judayf nepa arfá rfa wigfawixini?” níránáyí, re

urímííni, “Aga ríxa arfá wigfawixíni. Bíkwyo dání re níríníri eáníni, ‘Ámá xwíá rírí nírímíni ɣweagfáyí wigf manj ríxa arfá wigfawixíni. Ámá aɣf nímíni ɣweagfáyí wigf xwíyáfí ríxa arfá wigfawixíni.’ níríníri eáníɣagí nání ‘Judayf ríxa arfá wigfawixíni.’ raríɣíni.” urímííni. ¹⁹ Ámí ámá wo “Xwíyá wáf uragfáfí nání Judayf majfá imónagfáfíni?” níránáyf, re urímííni, “Oweoi, émayf aí nífá imóníɣánáyf, ‘Judayf nífá mimónagfáfíni.’ rípxáf meníni.” urímííni. Moseso Goríxo nání re níwuriyírí eanf ɣagí nání raríɣíni, “Judayfné Goríxoní ámá xewf wíyo píraníɣf mearíɣagí síɣwf nínanírfná sípí díɣf wíaiwírfáfíni. Ámá seyfné ‘Majfá imóníɣáfíni.’ wíaiwíaríɣfáyo píraníɣf mearíɣagí síɣwf nínanírfná wíkf wónírfáfíni.” Moseso e níwuriyírí eanf ɣagí nání raríɣíni. ²⁰ Judayf “Goríxo émayo marfái, nenení neamímíníni.” yaiwíaríɣfá aí wíá rókíamoagf Aísaiáo ení xwíyá Goríxo nání níwuriyírfná ayá ígí mé nerí re níwuriyírí eanfríni, “Ámá omí ge dání wínímeanírewíní míyaríɣáf Goríxoní ríxa síɣwf nanímeagfáfíni. Ámá Goríxoní nání yaríɣf míwípa egfáyo níwaníɣoní xámí píaumímí wíníɣaríni.” Émayf nání Aísaiáo e níríri ríwamíɣf nearí aíwí ²¹ gí Isíreriýf nání Goríxo ríɣf rípi ríwamíɣf eanfríni, “Ayf Goríxoní tfámíni obfpoýíní aníɣf mínf wé awíá níwíaxfdífná ná mé ámá manj níwíáíkirí ríwf síwíá yírí yaríɣfáyo wé awíá wíaxfdíɣaríni.” níríri eanfríni.

11

“Isíreriýf árínf bímí Goríxo wá wíanaríɣfí wímeaaríni.” uríɣf náníri.

¹ Ayînanî “Gorîxo xegî Isîrerîyo rîxa anîḡîni rîwî umonḡîrîni.” rîminîrîni? Oweoî, wî e rîpaxî menîni. Nionî enî Isîrerîyî wonîrîni. Ebîrîfamoyá fîwîarfawéyî wonîrîni. Sîyîkî Bejîmano tîni imónîḡá wonîrîni. Nionî e imónîḡáonî aí Gorîxo wî rîwî mîniimonḡî enagî nânî “ ‘Isîrerî nîyonî rîxa anîḡîni rîwî umonḡîrîni.’ rîpaxî menîni.” searîḡîni. ² O xegî ámáyo — Ayî amîpî sîni mimónîḡáná fá yîyamîximî enḡîrîni. Ayo wî rîwî umonḡîmanî. Wîá rókiamoagî Irajao nânî Bîkwîyo nîrîni eánîḡîpî sîni majîá rimónîḡoî? O Gorîxo ayo enî xîxe rîwî umówinḡîni rî xegî Isîrerîyî nânî anîḡúmî ikaxî nurîrîná re urîḡîniḡîni, ³ “Ámînáoxîni, dîxî wîá rókiamoarîḡáwamî nowamîni pîkiro joxî nânî rîdiyowá epîrîfa nânî íráf onîḡîyî pîpînamî ero éfá enagî nânî joxî dîḡî rîkwîronḡá yoparonî ḡweanḡîni. Nionî enî nîpîkianîro nânî rîxa pîá niarîḡoî.” urîagî aí ⁴ Gorîxo pîoî urîḡîniḡîni? “Joxîni marîái, ámá nîni nionîyá imónîḡîyî 7,000 imónîni. Ayî wayá ḡwîá xopaikîḡî imónîḡî Bîarîyî rîniḡîpîmî xómîḡî nîyîkwîro yayî mumearîḡáyîrîni.” urîḡîniḡîni. ⁵ Ayînanî enîná e imónîḡîpa agwî rîná enî axîpî árîni wî Gorîxo xegî wá wianarîḡîpî tîni xîxenî nerîná fá neyamîxîḡî árîni wiene ḡweanḡîni. ⁶ Gorîxo ámáyo fá nuyamîxîrîná xegî wá nîwianîrîḡîpîmî dánî fá uyamîxîḡî enagî nânî “Ámaéne nanḡî bî yarîḡagwî nîneanîrî nânî fá neyamîxîḡîrîni.” yaiwîpaxî menîni. Ámá nanḡî yarîḡagîfa nânî fá nuyamîxîrî sîḡwîrîyî, wá wianarîḡîpî mimónî, mimónî wá wianarîḡîpî imónîmîniḡî enḡîrîni. ⁷ Ayînanî pîoî rîpaxîrîni? Isîrerîyî wé rónîḡî apî oimónaneyîniro anîḡî minî yarîḡîpî mimónîpa egîa aiwî ámá Gorîxo xegî dîḡî tîni fá uyamîxîḡîyîni xîxenî imónîḡîárîni. Wînyî

Gorixoyá dñjño dání wigf dñj rixa wakisf inigfáriní. ⁸ Nioní seararñjápí tñní xixení Bikwño dání re nírínirí eánñjpa, “Ayf dñj píránñj nimoro ‘Gorixo apí neaíwapiyimínirí rfa yaríní?’ miyaiwí éfríxínirí káká sñwí anirí aríkwfkwf arfá wirí dñj xaxá merí epfíri wimixñj enagí nání apí e néra nífásaná agwi ríná ení sñní yarñjot.” Bikwño dání e nírínirí eánñjpa agwi ríná xixení dñj wakisf inarñjot. ⁹ Depito ení re rñjfríní, “Ayf ‘Níwayíronirí ñweañwíní.’ niyaiwiro maiwí ñweañáná aiwá yayf yaníro nání nimíxíro narigfápí dñj Gorixoxíníyá tñní xe sipogwññj imónirí mfrénñj imónirí éwññgíní. Xe níkrípeaánirí ná eánarigfápññj imónirí rfa meaarínarigfápññj imónirí éwññgíní. ¹⁰ Gorixoxí yarñjfpí nání sñwí anopasfñpfrí nání joxíyá dñj tñní sñwí xe sfá uyínirí joxí yarñjfpí nání majfá nero íkárínarigfápí xe anñj aiwá fá xwénñj nímearfkwínímí emero éfríxíní.” Depito e rñjpa gf Judayf nápi xixení apí nero dñj wakisf inarñjot.

“*Judayf* manf wiaíkgfá enagí nání Gorixo émáyfné yeáyf seayimíxemeaaríní.” urñj nániríní.

¹¹ Ayínání áamá wo yarñj re níánáyf, “Judayf Jisasomí dñj mñwíkwfropa nero níkrípeaánirí ná neánirínñj neróná anñj axfpí e imónarfwanígnirí egfáraní?” Yarñj e níánáyf, re urímfní, “Aga oweof, ayf wiaíkgfá enagí nání Gorixo émáyo yeáyf uyimíxemeaaríní. Judayf o émáyo nanf wiarñjagí sñwí níwíníroná sipí dñj níwaiwiro Jisasomí dñj owfkwfropoyínirí nání e yaríní.” urímfní. ¹² Ayf manf wiaíkgfá enagí nání agwi ríná Gorixo áamá xwfá tño ñweagfá wínño nanf ayá wí níwiirí aiwí Judayf Gorixo fá uyamíxñj nñní rixa Jisasomí dñj níwíkwfrorfnáyf, émáyo ení nanf

xwapî ayá wí wiinfárinî. Judayî níkirîpeaánîrî ná eánîgfá enagi nánî Gorîxo émáyo nanî ayá wí níwiirî aiwî Isîrerî Gorîxo fá uyamîxîñîyî nîñî Jisasomî dîñî níwîkwîrorîfnáyî, émáyo níwiirîfná xámî nanî wiñîpa mé ámî seáyî e imónîñîpî wiinfárinî.

¹³⁻¹⁴ Agwî Romîyo ñweagíá émáyîné xwîyíá bí osearîmîñî. Gorîxo émáyo wáî ourîñîrî nírowárénapîñî enagi nánî nionî e nerîfná rîpî enî yarîñárinî. Gí ámá gwî axîrí imónîgfáyî “Gorîxo émáyo nanî ríá wiirîñî?” níyaiwîro sípî dîñî waiwiarîgfápîmî dánî wierîkiemeáîmîgîñîrî xfo émáyo ourîñîrî nírowárénapîñî yarîñárinî. E nerîfná “Gorîxo e éwîñîgîñîrî nírowárénapîñî seáyî e imónîñîpîrîfani?” níyaiwîrî yayî tîñî néra warîñárinî. ¹⁵ Ayî rîpî searîñîñî, “Gorîxo Isîrerîyo ríwî umonîpîmî dánî ámá xwíá tíyo ñweagíá wîñîyî tîñî xfo nawîñî píyíá wîrîñîgfáyî imónîñagíá nánî Isîrerîyo ámî numîmîñîrîfná ayî rîxa xwárîpáyo dánî wiápîñîmeáfáyîñîñî imónîpîrîfárinî. ¹⁶ Bisîkeríá iwamíó nimîxîrîfná xámî bí onîmiápî níxerî ‘Rîpî, ayî Gorîxo nánîpîrîñî.’ níyaiwîrî táná nápî nípîñî Gorîxoyánîñî imónarîñîpa Judayî íwiáríawéwa Gorîxoyá imónîgfá enagi nánî ríwíyo imónîgfáyî enî axîpî oyá imónîpîrîfárinî. Íkíá pípîñî wîrí ‘Gorîxo nánîrîñî.’ níyaiwîrî níñîrîfnáyî, reñî enî oyá imónîñîpa Judayíyá xiáwo írîñîyî Gorîxoyá imónîgfá enagi nánî ríwíyo imónîgfáyî enî axîpî oyá imónîpîrîfárinî.” searîñîñî. ¹⁷ E nerî aí ewayî xwîyíá rîpî osearîmîñî, “Gorîxo xegî Judayo ríwî numorîfná íkíá orípî reñîñîñî bí nórearî émáyîné —Seyîné reñî orípî ámá íwíá urarîgfá maríái, orípî xegîpî yaparîñîpîmî dánîñîñî reñî eánîgfáyîñerîñî.

Seyñé Gorîxo nîmearî wîniyî reñî eánîgîŧe seanwîrârîŧ enagi nánî seyñé oripî pîpîñîŧipimî dání iniîgîŧ nínîrîŧná Judayîyá xiáwo írîñîŧyo Gorîxo nanî wiîagîŧpimî dání iniîgîŧnîñîŧ nínîrîŧ reñî wîniyîŧ tîñî píránîñîŧ reñî onarîgîŧárîñî. ¹⁸ E nerî aiwî Judayo Gorîxo rîwîŧ numorîŧná reñîñîñîŧ óreanîŧyîŧ nánî wárîxayîŧné mimónîpa époyî. Wárîxane oimónaneyîñîrónáyîŧ, xámî píránîñîŧ dîñîŧ nîyaikirorî re móŧrîxîñîŧ, ‘Reñene pîpîñîŧ nánî iniîgîŧ ímîxarîñîwámanî. Pîpîñîŧyîŧ —Ayîŧ Judayîyá xiáwo írîñîŧyîŧrîñîŧ. Ayîŧ nene nánî iniîgîŧ ímîxarîñîŧrîñîŧ.’ móŧrîxîñîŧ.” osearîmîñîŧ.

¹⁹ Émá Jisasomî dîñîŧ wîkwîroarîgîŧáyîŧné re nîránáyîŧ, “Nene neanwîrârîmîñîñîŧ nánî ayo óreanîŧrîñîŧ.” nîránáyîŧ, ²⁰ re searîmîŧîñîŧ, “Seyñé ananî rarîñîŧoî. Ayîŧ Jisasomî dîñîŧ mîwîkwîroarîñîgîŧa nánî óreanîŧrîñîŧ. E nerî aí seyñé enî píyo dání marîŧáî, sa dîñîŧ wîkwîroarîgîŧápimî dání óreaé seanwîrârîñîŧyîŧné imónîgîŧáyîŧné enagi nánî wá mimónîpa ero wáyîŧ ero éŧrîxîñîŧ.” searîmîŧîñîŧ. ²¹ Gorîxo “Reñîŧ íkîŧá bimî dání nóreariŧ ñwîrârîñîŧ marîŧáî, íkîŧá ná apámî dání eánîñîŧpîŧ xe oeánîñîŧ.” mîyaiwî óreanîŧ enagi nánî émáyîŧné enî “Xe oeánîñîŧ.” mîyaiwî axîpîŧ neaóreanîgîŧîñîŧîŧ “Wáyîŧ éŧrîxîñîŧ.” seararîñîŧîñîŧ. ²² Ayîñánî Gorîxo ámáyo wá nîwianîrîŧná wirîŧ wîkîŧ tîñîŧ nîwirîŧná wirîŧ yarîñîŧpîŧ nánî dîñîŧ móŧrîxîñîŧ. Jisasomî dîñîŧ mîwîkwîŧropa nerîñîŧpimî dání nikîrîŧpeaánîŧîŧ nánîñîŧ eánîgîŧáyîŧo Gorîxo wîkîŧ tîñîŧ nîwirîŧ aiwî émáyîŧné wá seawianarîñîŧ. Seyñé dîñîŧ wîkwîroarîgîŧápimî dání anîñîŧ wá seawianîpaxîŧ imónîñîŧánáyîŧ, ayîŧ ananîŧ wá nîseawiaga unîŧárîñîŧ. E mepa nerîŧnáyîŧ, seyñé enî seawákwîmo nánîyîŧ. ²³ Reñîŧ óreámonîñîñîŧîŧ imónîgîŧáyîŧ enî dîñîŧ mîwîkwîŧró yarîgîŧápîŧ rîxa emî nîmoro dîñîŧ wîkwîŧróánáyîŧ, Gorîxo

wigí óreaje dání ámi ḡwiráriníárini. Goríxo anani ámi ḡwiráripaxí enagi nání rariḡini. ²⁴ Émáýíné Goríxo íkíá oripí xegípi yapariḡnamí dání nóreari áma aiwá omiḡí neríiná mepa yaríḡíapa neri ámayánami searḡwiráriḡí enagi nání xegí anami dání óreariḡpi aḡipaxí ámi wigí axínami ḡwiráripaxí imóniḡagi nání searariḡini.

“Goríxo ámi Isireriyó yeáyí uyimíxemeaníárini.” uríḡí nánirini.

²⁵ Gí níríxímeáyíné, seyíné “Nene dḡḡí émí saímí moḡwaénerini.” níyaiwiníro “Goríxo xegí Judayo anḡḡni emí moḡíriní.” yaiwipíríxiniḡi xwíyíá yumíí imóniḡí rípi nání majíá oimónípoiḡiniḡi minimónariḡini. Xwíyíá yumíí imóniḡípi, ayí rípiḡini. Éma Goríxo íá uyamíxḡíyí níni xíó tíámini bípiḡíe nání Isireriyí nápi dḡḡí wakísí niga upíríárini. ²⁶ E néra numáná enáná Goríxo Isirerí níyoní yeáyí uyimíxemeaníárini. Nioni searariḡapi Bíkwíyo dání xwíyíá nírinirí eániḡí rípiáú sopiḡí níwarini, “Éí neamíníno díwí Saioni —Díwí Saioniyí riniḡípi Judayíyá aḡí e nání riniḡípiḡini. Éí neamíníno díwí Saioni ḡweaḡwaéneyáo nimónirí Jekopoyá íwiárfawene uyínií yaríḡwápi emí neawiaíkímoníárini.” nírinirí eánirí ²⁷ ámi wí e “Goríxoní wigí íwí egíápi yokwarimí níwiiríiná ‘Rípi níwiimíárini.’ réroárimíini.” nírinirí eánirí enḡpiáú nioni searariḡapi tíni xixenirini. ²⁸ Judayí xwíyíá yayí neainipaxí imóniḡípi ríwí número nání Goríxomí símí tíni wiaríḡíáyí imóniḡáfa nání Goríxo émáýíné naḡí seaiiarini. E neri aí Goríxo wigí xiáwo írḡíyo íá uyamíxḡí enagi nání xíoyá dḡḡí síxí uyíḡíyí imóniḡoi. ²⁹ Goríxo wá níwianíríiná anípa níwiri nioniyá oimónípoiḡiniḡi

wéyo fá numíríríná ámi yarápmíto miwiaríño engagi nání raríñini. ³⁰ Émáyné eníná Goríxomi wiaíkiagfa aiwí agwí ríná Judayí xamíñyí wiaíkiaríñagfa nání Goríxo seyíné ayá searímíxaríni. ³¹ Judayí Goríxo émáyné ayá searímíxaríñagi níwínírná sípí dñí niseaiawirí ámi xfo táfamíni kinimónáná xamíñyo ení ayá urímíxínfa nání émáyné wiaíkiagfápa ayí ení axípi nero xfomi wiaíkiaríñoi. ³² Goríxo áamá níyoní Judayorani, émáyorani, ayá urímíxítmígníni “Áamá níní gí maní níwiaíkiarígíáyírní.” níráriri gwíníñí yáñírní.

“Goríxo dñí émí saímí moño engagi nání yayí uméwanígini.” uríñí nánírní.

³³ Goríxo dñí émí saímí morí níjía imóniri enípi aga seáyí e imóníñagi nání nioní mñí sñá weánípxírní. Nene ámaéne dñí o “E étmígní.” níyaiwirí moñpi nání aníñí miní yaríñí niga nurane aí “E rfa moní?” yaiwípxene meníni. Nene dñí o nímorí yaríñípi nání aníñí miní “Aríge nímorí rfa yaríni?” níyaiwirane aí míkípi nání xíxeni dñí mopaxene meníni. ³⁴ Nioní seararíñápi Bikwíyo dání re níriníni eáníñípi tñí xíxenírní, “Ámínáo dñí moaríñípi nání áamá wí níjía rimóníñoi? Oweoi. Omí áamá wí píraníñí dñí ureñwípegfáraní? Oweoi. ³⁵ Áamá gíyí wíníyí xamí wífápi nání xfo wípxí imóníñoríni? Oweoi.” níriníni eáníñípi nioní seararíñápi tñí xíxeni imóníni. ³⁶ Amípi níní oyá dñí tñí imóniri xegí imóníñípa oyá dñí tñí síní imóniri o náníni imóníni engagi nání raríñini. Nene íníná omí seáyí e numéra úwanígini. “E éwanígini.” nímonaríni.

12

“Rîdiyowá Gorîxo wimónariñîpî inñwanîgîni.”
urîñîf nánîrîni.

¹ Ayínáni gî nîrîxîmeáyîné, Gorîxo wá neawianayariñagî nánî eñî rîrémîxî bî osearîmîni. Nañwî nonî Gorîxo nánî rîdiyowá yárarîgîfápa sewanîñîfîné enî o nánî rîdiyowá sîñîf sîyikwîf mîniñîf xîo wimónariñîpîñîñîf oimónaneyîñîróná “Negî dîñîfyo oxîdînaneyî.” mîyawi “Oyá dîñîfyonî oxîdaneyî.” nîyawiwo xamîñîfîné mîniñîf winîfîrîxîni. E neróná Gorîxomî yayîf umeanîro nánî epaxîpî tîniñî xîxenî yariñîo. ² Gorîxomî mîxîdarîgîfáyîf yariñîfápa axîpî mé “E éfîrîxîni.” wimónariñîpî nánî nîjîfá imónîpîrî nánî segîf dîñîf xámî moagîfápi xe sîñîf bî oneaimîxîniñîf sîñwîf winîfîrîxîni. Xe dîñîf sîñîf bî oneaimîxîniñîfá xîo wimónariñîpî —Apî awiaxîf imónîrîf oyá sîñwîfyo dánî apánîf imónîrîf wé rónîñîf imónîrîf eñîpîrîni. Apî nánî ananîf nîjîfá imónîpaxîrîni. ³ Nionîf Gorîxo wá nîñîwianîrîf niñîfîpimîf dánîf nîyînéniñîf woxîniñîf woxîniñîf rîpîf osearîmîni, “ ‘E imónîñáonîrîfani?’ nîyawiwinîrîfá dîxîf imónîñîpîf nánîf nîmúrîf ‘Seáyîf e imónîñáonîrîfani?’ mîyawiwinîpanîf. ‘E imónîñáonîrîfani?’ nîyawiwinîrîfá dîñîf wîkwîfîroarîgîfá woxîniñîf woxîniñîf Gorîxo e epaxîo e epaxîo oimónîrîf simîxîñîpîf nánîf dîñîf nîmorîf dîxîf nepa imónîñîpîf tîniñîf xîxenîf ‘E imónîñáonîrîfani?’ yawiwinîrîfîni.” osearîmîni. ⁴ Negîf wará ná wîrîmîf dánîf wéranîf, sîkwîranîf, bî bî inîñwîni. Bî bî inîñwápi tîniñîf axîpîniñîf yariñîwámanîf. Xîxegîniñîf yariñîwárinîf. ⁵ E imónîñîfpa axîpîf Kiraisîo tîniñîf ikárîniñîfwaéne enîf re imónîñîfwinîf. Obaxene aiwîf omîf dîñîf wîkwîfîroarîñîfagwîf nánîf nînenenîf axîpîf wará ná bimîf dánîf sîkwîf wé ayîf

imóniḡpánḡḡ nimóniri ikwíronḡwini. ⁶ Nineneni wá neawianḡḡpi tḡni xixeni nḡneairḡná xixegḡni e epaxí e epaxí oimónḡpoyiniri neaimixḡḡḡ enagḡ nání xixegḡni epaxí imónḡḡwápi tḡni xixeni oyaneyí. Gorixo xwiḡtá xḡoyápi wá urókiamóḡḡrixiniri neaimixánáyí, negḡ dḡḡḡ wikwíroarḡḡwápi tḡni xixeni e éwanḡḡḡni. ⁷ Negḡ wíniyo arirá wíḡḡrixiniri neaimixánáraní, wíniyo wíwapiḡḡḡrixiniri neaimixánáraní, ⁸ enḡ ríḡémixí wíḡḡrixiniri neaimixánáraní, xixeni e éwanḡḡḡni. Negḡ wíniyo negḡ amḡpi nḡnowiayí inḡḡrixiniri neaimixánáyí, sipí mḡwí éwanḡḡḡni. Negḡ wíniyo oumenḡweápayiniri neaimixánáyí sḡmḡ nḡxeadḡpénirane éwanḡḡḡni. Negḡ wíniyo wá wianḡḡrixiniri neaimixánáyí, kḡpḡḡḡ mḡyí yayí tḡni éwanḡḡḡni.

“*Kiraiso tḡni ikárinḡḡḡáyíné api api néra úḡḡḡḡni.*”
urḡḡḡ nániriri.

⁹ Segḡ wíniyo dḡḡḡ sipí nḡwirḡná mimónḡ mḡwíwapiḡyipa éḡḡḡḡni. Sipí imónḡḡḡḡḡ rḡwímḡni nḡmamori nanḡḡ imónḡḡḡḡḡ fá xirḡḡḡḡḡni. ¹⁰ Xexḡxexirḡmeáyí ayá ríḡímixí niniro píranḡḡḡ menarḡḡḡápa inḡḡḡḡḡni. Negḡ wíniyo wéyo umeaneyiniro sḡmḡ xeadḡpéníḡḡḡḡḡni. ¹¹ Rḡwí sḡwḡá mḡyí nḡḡkwíniri éḡḡḡḡni. Ámináomi nḡxḡḡiróná xḡoyá kwíḡḡḡḡ e níḡḡrixiniri seaimixarḡḡḡpimi sḡḡwíḡḡánḡḡ wiaxḡḡḡḡḡḡni. ¹² Ámináo seainḡḡápi nání dḡḡḡ ikwímoarḡḡḡápi dání dḡḡḡ niḡá seainḡḡwiniḡḡni. Xeanḡḡḡ seáimeáána xwámámḡ wíḡḡḡḡḡni. Íníná Gorixomi rixḡḡḡ urayíḡḡḡḡḡni. ¹³ Ámá Gorixoyá imónḡḡḡḡḡ wí dḡwí ikeamónarḡḡḡḡḡ nḡwḡḡḡḡḡḡḡ segḡ bí mḡni wíḡḡḡḡḡni. Ámá anḡḡ mḡdánḡḡ wí seáimeáána

segí aníyo nání nípemeámi úfríxini. ¹⁴ Ámá rfmewá seaiarígfáyo Goríxo naní wíwínigíniri ríxíngí urífríxini. Ayo uramíxíwínigíniri ríxíngí murí naní imíxíwínigíniri ríxíngí urífríxini. ¹⁵ Ámá yayí yaríngagí níwíniróná ayí tñní nawíni yayí ero ñwí eaaríngagí níwíniróná ayí tñní nawíni ñwí earo éfríxini. ¹⁶ Segí wíniyo nání “Wífo sípíoríni. Wífo nanjoríni.” mīyaiwipani. Ná bini axípiñi mófríxini. “Seáyí e imóniñwaénerfani?” mīyaiwinípa nero ámá yunígfáyí tñní anani gwiaumí niníro eméfríxini. “Nene dñgí émf saímí moñwaénerfani?” mīyaiwinípa éfríxini. ¹⁷ Sípi seikáraná seyíné ení xíxe sípi mīwikáripáni. Ámá nñní “Apí neríiná xixeni ríá yaríni?” yaiwiarígfápi nání dñgí nímoro éfríxini. ¹⁸ Dñgí míxímiñi níkwímorí mepa éfríxini. Anani nepaxí enánáyí, ámá nñní tñní píyá níwíriníro ñweáfríxini. ¹⁹ Gí dñgí síxí seayíngáyíné, ríkíkírífo seikárfáyo seyíné ení “Pírí oumamoaneyí.” nīyaiwiro mé Goríxo wíki ríá ápiáwíngí wóníngípi xe ayo wímeáwínigíniri síngwí wínífríxini. Bíkíwíyo dání rípi níriníri eáníngagí nání seararíngíni, “Ríkíkírífo yaríngápi nání “Goríxoní pírfí umamómíngíni.” nímónaríni. Ríkíkírífo seikárfáyíné marfái, níwaníngoní pírfí numamorí ríngíngí wímífaríni.’ Ámínáo e ríngíriní.” Bíkíwíyo dání e níriníri eáníngagí nání “Sewaníngíyíné ‘Pírí oumamoaneyí.’ nīyaiwiro xíxe mīwípa éfríxini.” seararíngíni. ²⁰ E mepa nero Bíkíwíyo dání re níriníri eáníngápa éfríxini, “Joxí tñní símf tñní inaríngáyí agwí wiaríngagí níwíniríiná aiwá mīni wiríini. Gwíni yeáyí wiaríngagí níwíniríiná iníngí níwiri wiríini. E níwiríiná wíngí sípi seaiaríngápi nání ayá wímorfíni.” Bíkíwíyo dání e níriníri eáníngápa éfríxini. ²¹ Ríkíkírífo seikárfáyo xíxe sípi níwirónáyí,

ayf seyfné xopîrârfnîñf seaiarîñoî. Sewanîñfyfné pîrf
 oumamoaneyînrî nerónáyf, sewanîñfyfné samîñfnîñf
 imîxînarîñoî. Seyfné e mepa nero nanîñî nîwirónáyf,
 xopîrârfnîñf wiarîñoî. Ayînanî sa apîñî éfrîxîñî.

13

“Gapîmanfyo sîmañwfyónîñf yeáyf
 wurîñfwanîgîñî.” urîñf nánîrîñî.

¹ Ámá ayf ayf gapîmanfyo sîmañwfyónîñf yeáyf
 wurîñfîrîxîñî. Gapîmanf wî nimónîróná wigf
 dîñfyo dánî imónarîgfámani. Gorîxoyá dîñfyo
 dánî imónarîgfárîñî. O xe oimónfpyînrî sîñw
 wînarîñfyîñî gapîmanfyf imónarîgfá enagi nánî
 rarîñîñî. ² Ayînanî gapîmanfyo ámá gyf wiafkianîro
 nerfnáyf, ayf Gorîxo “E oimónfpyî.” yaiwîñfpi eni
 pîrf rakianîro yarîñoî. Ámá e éfáyf ría meaárînanîro
 yarîñoî. ³ Ayf rîpi nánî seararîñîñî. Gorîxo gapîmanf
 nimónîro seameñweagfáyf nanf yarîgfáyo enf óf
 wimîxîfîrîxîñîñî wimîxîñfmanî. Sîpî yarîgfáyo enf óf
 wimîxîfîrîxîñîñî wimîxîñfîrîñî. “Neameñweagfáyf nánî
 wáyf mepa oemîñî.” nîseaimónîrfnáyf, nanîñî erfîñî.
 E yarîñagfa sîñw nîseanîrfnáyf, yayf seamepîrfárîñî.
⁴ Seameñweagfáyf Gorîxo seyfné nanf seaiîfîrîxîñîñî
 wimîxîñf enagi nánî seararîñîñî. E nerî aiwî seyfné sîpî
 nerfnáyf, enf óf erfîñî. Gapîmanfyf kikiía éwanîgîñîñî
 iwanf ía rîxîrîñoî? Oweot, Gorîxo sîpî néra warîgfáyf
 re oyaiwîpyînrî, “O nene nánî wikf wónîñagî nánî
 gapîmanfyf pîrf e ría neamamoarîñoî?” oyaiwîpyînrî
 seameñweagfáyf sîpî yarîgfáyo pîrf umamófîrîxîñîñî
 wimîxîñf enagi nánî seararîñîñî. ⁵ Ayînanî nene
 ayo sîmañwfyónîñf yeáyf wurîñfwanîgîñî. “Pîrf
 mîneamamopa epîrfá nánîñî sîmañwfyónîñf yeáyf

wurînfwanîgîni.” marfâi, “Nene wonî wonî negf yarîŋwâpî nânî niyaiwinîrîfnâ ‘Ayo sîmarŋwîyónîŋf niwurînrîfnâ, apânî yarîŋwinî.’ yaiwianîwâ nânî enî sîmarŋwîyónîŋf yeáyf wurînfwanîgîni.” seararîŋîni. ⁶ “Apânî rîa yarîŋwinî?” yaiwianîwâ nânî enî gapîmanîyo niŋwîf takisf nânî minî wiarîŋwârîni. Gorîxo neameŋweáfîrîxîni wimîxîŋowa pîránîŋf neameŋweaanîro nânî anîŋf minî yarîŋagîfa nânî seararîŋîni. ⁷ Seameŋweagîfa giyo pí pí minî wipaxf imónîŋfîpî ananî minî wîfîrîxîni. Takisf nânî pí pí niŋwîf wipîrîfa nânî imónîgîfáyo sa ananî minî wîfîrîxîni. Sîmarŋwîyónîŋf yeáyf wurînfîrîfa nânî imónîgîfáyo e wurînfîrîxîni. Wé îkwianŋwîyo umepîrîfa nânî imónîgîfáyo e uméfîrîxîni.

“*Winîyo* dîŋf sîpî niwirîfnâ ŋwî ikaxf rîniŋfîpî tîni xîxenî yarîŋoî.” urîŋf nânîrîni.

⁸ Seyîné fîwî éfîpimî dánî “Niŋwîf neaipei.” searîpaxîyîné mimónîpa éfîrîxîni. Apî mimónî “Dîŋf sîpî neai.” searîpaxîpîni imónîfîrîxîni. Pî nânî marfâi, ámá wo wîyo dîŋf sîpî niwirîfnâ ŋwî ikaxf eánîŋfîpî tîni xîxenî yarîŋf enagî nânî rarîŋîni. ⁹ Bîkwîyo dánî rîpî rîpî rîniŋîyîf, “Meánîgîfáyîné wî tîni fîwî minîpanî. Niwiápîni meari ámá mîpîkipanî. fîwî mîmeapanî. Amîpî wayá nânî sîŋwîf fîwî mîwîniapanî.” apî apî rîniŋîyîf tîni sekaxf ámî bî enî rîniŋîf enánáyf, nîni nawîni nîkwierorîfnâ sekaxf ná bimîni, Jisaso “Jîwanîŋoxî nânî dîŋf sîpî inarîŋîpa ámá wîyo nânî dîŋf sîpî wîfîrîxîni.” rîŋîpimî îkwîkwîrîf inîŋagî nânî seararîŋîni. ¹⁰ Ámá wo womî nepa dîŋf sîpî niwirîfnâ sîpî bî wiarîŋîfmanî. Ayînânî “Ámá wigf wîniyo dîŋf sîpî niwirîfnâyî, ŋwî ikaxf rîniŋîyîf tîni xîxenî yarîŋoî.” seararîŋîni.

“Jisaso weapínfáyi aṅwí e enjagí nání píráníṅf éwaníḡíní.” uríṅf náníríní.

¹¹ Rípí ení osearímíní. Agwí ríná nene ḡweaṅwáiná nání seyíné nǐǐfá imóníḡoí. Sfá Kiraiso nǐweapírí yeáyf neayimíxemeanfáyi nene dḡḡf iwamfó wíkwíróáná ná jfámí imóníḡfpa sḡnǐ e mimóníḡagí nání sá wegíáyfne wíápínímeapaxíná ríxa rínáríní. ¹² Sfá nǐyiga nútsáná ríxa wfá nókía waríḡfpa sfá nene xwfá tǐyo ḡweanfá nání imóníḡyí ríxa nóra waríní. Kiraiso weapínfá nání aṅwí e imóníḡagí nání áamá aikf nírírírí taríḡfápa amípí sípí áríwíyíná yaríḡfápi píní wíárírane áamá mǐxí nání ikfínaríḡfápa amípí naṅf ikwáwíyíná yaríḡfápi fá xírírane oyaneyí. ¹³ Áamá ikwáwíyíná píráníḡf yaríḡfápa neranéná papíkí erane uyíníf erane mepa éwaníḡíní. Áamá wí tǐnǐ fwf ínirane iyf ede dání onaríḡfápi monípa éwaníḡíní. Xeaníḡf rínímerane sípí dḡḡf yaiwinírane mepa éwaníḡíní. ¹⁴ E mepa nerane negf Ámíná Jisasí Kiraiso wimónaríḡfpi aikfíníḡf nǐyínírane fwf nání feapá neainaríḡfpi yaní nání wí dḡḡf mímopa éwaníḡíní.

14

“Séríxímeáyo xwíyífá numearíro ‘Sípí yaríḡoí.’ murípání.” uríḡf náníríní.

¹ Áamá Jisasomí dḡḡf nǐwíkwíróríná wigí dḡḡf samíḡf nǐwero ududf nǐwiníro “Apí nerfínáyf, Goríxo negf yaríḡwápi nání yayf enírífeníḡoí?” yaiwinaríḡfáyo seyíné ananí umímínípoyí. Ayf tǐnǐ xwíyífá xímíxímí ínípírí nání umímínípírí nání mǐseararíḡíní. Naṅfíní nero umímínípírí nání seararíḡíní. ² Áamá Jisasomí dḡḡf nǐwíkwíróríná wigí dḡḡf ení neáníro wí ududf mǐwinípa nero “Apí nerfínáyf, Goríxoyá síḡwíyo dání ananí yaríḡwíní.” yaiwinaríḡfáyf pí

pí reaxí winíípi anani narigfáriní. Ámá Jisasomí dñjí niwikwíroríná wigí dñjí samñjí wearigfáyí nañwí mñní aiwání narigfáriní. ³ Ámá “Pí pí reaxí winíípi anani nípaxíriní.” niyaiwiro narigfáyí ámá “Nañwí nñnípaxímaní.” niyaiwiro mñnarigfáyo peayí mñwianípa oépoýí. Ámá nañwí mñnarigfáyí ení pí pí reaxí winíípi anani narigfáyo xwiyfá numearíro “Nípikwíni mñyaríñoí.” murípa oépoýí. Ayo Goríxo ríxa umímñññjé enagí nání raríñññí. ⁴ Pí pí anani narigfáyo xwiyfá numearíro “Nípikwíni mñyaríñoí.” urarigfá gíyíné ámá woyá xñnáíwánññjé nimóníro omñjé wíiarigfáyo xwiyfá numearíranénáyí, “Apání yaríñwíni.” ríseaimónaríni? Oweoi, xwiyfá numearírná “Sípí yaríñoí.” uríri numímñññí “Anani yaríñoí.” uríri epaxo ná woní wigí bosíworíni. Ayí nañwí nññírnáraní, mññípa nerfáraní, wigí bosíwo —O Ámínná Goríxoríni. Oyá dñjé tññí xfomí dñjé niwikwíróa upaxí enagí nání o anani umímñññfáriní.

⁵ Ámá wí “Sfá ayi wí tññí xíxení mimónññí. Goríxoyá sññwíyo dání ayá tññíyi rífa imónññí?” yaiwiarigfáriní. Wí “Sfá wíyi seáyí e mimóní nññí Goríxomí yayí umeanfáwá nání apání rífa imónññí?” yaiwiarigfáriní. Ámá ayí ayí “Sfá wíyi seáyí e imónññíraní? Nññí axípi imónññíraní?” niyaiwirfá “Nioní e riyaiwiaríññí?” niyaiwirí ipímónfírxíni. ⁶ Ámá “Sfá ayi seáyí e imónññíyíraní?” niyaiwiro xídarigfáyí Ámínnáo nene yaríñwápi nání yayí owinñññí nání e yarigfáriní. Ámá pí pí reaxí winíípi narigfáyí ení Ámínnáo nene yaríñwápi nání yayí owinñññí nání narigfáriní. Ayí anani nññírná wigí narigfápi nání Ámínnáomí yayí wiarigfá enagí nání raríñññí. Ámá nañwí mñnarigfáyí

eni Ámináo nene yariḡwápi nání yayf owininiri nání “Api minipa oyaneyi.” niyaiwiro xfdarigfáriní. Ayf eni wigf narigfápi nání Gorixomí yayf wiarigfáriní. ⁷ Ayf rípi searariḡiní. Negíyí wo xfomíní yayf winíní nání siḡf ḡweapaxfmaní. Xfomíní yayf winíní nání “Opémíní.” yaiwipaxfmaní. ⁸ Nene siní siḡf niḡwearfná ayf Ámináo nene yariḡwápi nání yayf owininiri yariḡwáriní. Pí pí nerfná Ámináo yayf owininiri yariḡwáriní. Níperfná eni yayf owininiri peariḡwáriní. Ayínání nene níperfnáraní, siní siḡf niḡwearfnáraní, newanḡene yayf inanfwaniri mé sa Ámináo yayf winínfa nání éwanigíní. ⁹ Ayf rípi nání searariḡiní. Kiraiso áamá pegfáyo tfiní mipé siní siḡf ḡweagfáyo tfiní wigf Ámináo imónimfániri ríxa níperí ámi wiápfnimēḡf eḡagi nání searariḡiní. ¹⁰ Kiraiso áamá niyfyá Ámináoní imónimigíniri níperí wiápfnimēḡf aí dḡf samḡf wegfáyiné pí nání segf séríxfmeá dḡf eḡf eánḡf tḡfáyo xwiyfá numeariro “Sípí yariḡo.” urariḡo? Dḡf eḡf eánḡf tḡfáyiné eni pí nání segf séríxfmeá dḡf samḡf wegfáyo peayf wianariḡo? Gorixo áamá niyoní xwiríxf umenfáyi ninenení neamenfá eḡagi nání searariḡiní. ¹¹ Bḡkwíyo dání re niriniri eániní, “Ámináo re riḡfriní, ‘Anḡf nonf ḡweañáoní, niḡwanḡoní imóniḡápiní dání searariḡiní. Áamá nfíní Gorixoní nání xómḡf niyḡkwiróná yayf nínimero woákfkf níniróná “Niyoní nání Ámináoxi, ayf joxiríní.” níripírfáriní.’ Ámináo e riḡfriní.” Bḡkwíyo dání e niriniri eánḡagi nání “Áamá ninenení xwiríxf neamenfáriní.” searariḡiní. ¹² Ayínání nene níjfa re imóniḡwiní. Pí pí newanḡene eḡwápi nání Gorixo xwiríxf neamearfna “Ayf api nání

e enjwárini. E enjwárini.” nura wanfwarini.

“Sérixímeáyo óreámioapaxí imóniñfpi mtiwíwapiyipani.” uriní nánirini.

¹³ Ámá niyoni xwirixí umenfo, ayí Gorixo enjagi nání Jisasomi dñí wíkwíronjwaéne xwiytá xixe nimearinirane “Nipikwini mtyarinoi.” rinariñwapi sñi mtrinipa nerane dñí píráníñ re neyírori éwanigini, “Negí nrixímeá sipí eprixiniri nikiripeaánipaxí imóniñfpirani, nóreámioapaxí imóniñfpirani, bi mtiwíwapiyipa éwanigini.” Dñí e neyírori éwanigini. ¹⁴ Nioni Áminá Jisaso tñi ikárinigápmi dání nijtá nimóniri dñí re niyaiwiri nipimónini, “Pí pí ámá narigfapi nitríná bi piaxí weánipaxí menini.” niyaiwiri nipimónini. E neriní aí ámá “Api nitríná piaxí neánipaxírfani?” yaiwiarigfá gíyí gíyí ayíni aiwá api piaxí weánipaxí imónini. ¹⁵ Segí dñí tñi “Api anani nipaxfpirini.” niyaiwiro nitróná wíwapiyarigfápmi dání sérixímeá axfpi nemáná “Sipí imóniñfpi nfáonirfani?” niyaiwiri xwirfá nikixénirfnáyí, “Ayo sñi dñí sipí niwirane píráníñ umearinwini.” rseaimónarini? Kiraiso yeáyí uyimixemeámániri upeiní enjagi nání sérixímeáyo segí narigfápmi dání xwirfá mtiwikixepani. ¹⁶ Ayínáni segí “Anani nipaxfpirini.” niyaiwiri narigfápmi sérixímeá wí niseaxd+ro axfpi nerinípmi dání piaxí niweánirfnáyí, ámá wí segí yarigfápi nání “Ayí sipí imóniñfpi yarinoi.” rpxiniri api e mepani. ¹⁷ Ayí rpi nání seararinini. Gorixo, xwioxíyo páwianfwaomi inimi niwurfniranéná ayí xwiytá iniñ tñi aiwá tñi nání “Api nipaxfpirini. Api minipaxfpirini.” ranfwa nání inimi wurfnarinwamani. Ayí wé róniní

imóniḡpí x̄dírane áamá t̄n̄i piȳtá w̄r̄inirane kwíȳt Gor̄ixoyápmi d̄áni d̄iḡf̄ níf̄a neain̄ri yan̄t̄wá n̄áni in̄im̄i wur̄fnar̄iḡwár̄in̄i. ¹⁸ Áamá e nero Kiraisomi x̄d̄ariḡtá ḡiȳt ḡiȳt Gor̄ixo “Aȳt ap̄áni yar̄iḡoi.” yaiwiri áamá “Aȳt m̄im̄iwiáró x̄ixeni yar̄iḡoi.” r̄iro yar̄iḡtáȳt eḡagi n̄áni rar̄iḡin̄i. ¹⁹ Aȳin̄áni “Nene yar̄iḡwápmi d̄áni áamá n̄t̄waȳrón̄iro ḡwearo wiḡf̄ d̄iḡf̄ w̄kw̄roariḡtápi yóf̄ imón̄iro epax̄t̄ imóniḡp̄in̄i oyaneȳt.” n̄iyaiwiro x̄aíw̄t̄ íá x̄ir̄t̄rix̄in̄i. ²⁰ Aiwá seḡt̄ȳt wí “ḡw̄f̄ár̄in̄i.” yaiwiariḡtápi n̄in̄riḡp̄imi d̄áni Gor̄ixo em̄in̄ri yar̄iḡp̄i m̄p̄ineamóniḡf̄ oyaneȳt. Pí pí áamá nariḡtápi Gor̄ixoyá s̄iḡw̄t̄yo d̄áni anani n̄ipax̄t̄ imóniḡagi aí áamá b̄i n̄in̄ri wíyo óreámioan̄ri wim̄ix̄aná aȳt s̄ip̄i yar̄in̄i. ²¹ Naḡw̄f̄ n̄in̄r̄fn̄aran̄i, in̄iḡt̄ wain̄t̄ n̄in̄r̄fn̄aran̄i, pí pí ner̄fn̄a ap̄imi d̄áni seḡf̄ sér̄ix̄f̄meá óreámioapax̄t̄ imóniḡp̄i mepa nerónáȳt, aȳt naḡf̄ yar̄iḡoi. ²² Seȳfn̄e wox̄in̄i wox̄in̄i Gor̄ixo s̄iḡw̄f̄ ran̄iḡe d̄áni “In̄iḡt̄ wain̄t̄ t̄n̄i naḡw̄f̄ t̄n̄i n̄áni em̄f̄ápi n̄áni e ip̄i r̄iyaiwiḡin̄i?” n̄iyaiwiro ip̄imón̄t̄rix̄in̄i. Áamá in̄iḡt̄ wain̄t̄ t̄n̄i naḡw̄f̄ t̄n̄i n̄áni d̄iḡf̄ n̄iyaikirómáná “E ner̄fn̄a aȳt anan̄r̄in̄i.” yaiwinariḡtápin̄i x̄d̄ariḡtáȳt wiḡf̄ d̄iḡf̄p̄i “Nion̄i s̄ip̄in̄i yar̄iḡin̄i.” m̄iyaiwin̄ipa yar̄iḡaḡtá n̄áni yaȳt winar̄iḡr̄in̄i. ²³ E ner̄t̄ aiw̄t̄ áamá wiḡf̄ d̄iḡf̄ t̄n̄i “Nion̄i ap̄i n̄in̄r̄fn̄a Gor̄ixoyá s̄iḡw̄t̄yo d̄áni n̄ip̄ikw̄in̄i mimóniḡáná r̄fa nar̄iḡin̄i?” yaiwinariḡtápi n̄iwiak̄in̄ri ner̄fn̄áȳt, wiḡf̄ d̄iḡt̄yo d̄áni “S̄ip̄i r̄fa yar̄iḡin̄i?” yaiwinariḡtár̄in̄i. Aȳt “E ner̄fn̄a ap̄an̄r̄in̄i.” yaiwinariḡtápi t̄n̄i x̄ixeni mé n̄iwiak̄in̄ri n̄áni wiḡf̄ d̄iḡf̄p̄imi d̄áni “Nion̄i s̄ip̄in̄i yar̄iḡin̄i.” yaiwinariḡtá eḡagi n̄áni rar̄iḡin̄i. “Gor̄ixoyá s̄iḡw̄t̄yo d̄áni aȳt e anani epaxener̄in̄i.” m̄iyaiwin̄t̄ eḡf̄p̄i ar̄tk̄i ner̄fn̄áȳt, aȳt f̄w̄f̄ yar̄iḡoi.

15

“Negí neaimónaríjípimíní mîxídní wíníyí wimónaríjípimí ení xídníwanígíní.” uríjít náníríní.

¹ Nene Jisasomí dníjít níwíkwíroranéná dníjít ení eáníjít tñwaéne negí neaimónaríjípí náníní mîxídní re yaiwíwanígíní, “Ámá Jisasomí dníjít níwíkwíro aí wigí dníjít samíjít wegíáyí amípí Goríxoyá síjwíyo dání ananí epaxí imóníjípí nání ududí nero ‘Nepa e epaxímaní.’ níyaiwíro xídarihíáyítrání?” níwíwimáná níyunírane éwanígíní. ² E neranéná nene dníjít samíjít wegíayo naní wíaríjwápimí dání síkíkfí oomíxaneyíní wígí yayí winípaxí imóníjípimí xídníwanígíní. ³ Ayí ríjípí nání seararíjíní. Kiraiso aí xegí wimónaríjípimíní mîxídní xíto Goríxomí uríjípí nání Bíkíwíyo re níriní eáníjít, “Ámá joxí ikayíwí rímearíjítápí ayí nioní ení nírfáriní.” Bíkíwíyo dání apí níriní eáníjít Goríxo wimónaríjípimíní xídníjít enagí nání re seararíjíní, “Negí neaimónaríjípimí mîxídní dníjít samíjít wegíáyí wimónaríjípimí xídníwanígíní.” seararíjíní. ⁴ Xwíyí eání Bíkíwíyo níriní eagí gíyí gíyí nene íá níroranéná éwapíníwanígíní eagíriní. Íá níroranéná aníjít miní xídnípaxí imónírane dníjít síxí ínirane eníwápimí dání dníjít Goríxo neaiíníapí nání ikwímótríxíní eagíriní. ⁵ “Goríxo —O ámá dníjít síxí íníro xítomí aníjít miní xídníro epíriní nání ananí wímíxaríjoríní. O seyíné ‘Kiraisí Jisaso eníjít nerane oxídaneyí.’ níyaiwíroná dníjít axíjíní xítríro nawíní nímonímáná píraníjít jwearo étríxíní seaimíxíwínígíní.” nímonaríní. ⁶ “Seyíné dníjít axíjíní tégíáyíné nímoníro nání maní ná bami dáníníjít nítríro omí —O negí Ámíná Jisasí

Kiraisomí xanoríní. Omí seáyí e uméfríxínírí e seaimíxíwínígíní.” seararíñíní.

“*Kiraiso ‘Émáyo ení yeáyí uyimíxemeáímígíní.’* yai-wínjípí t́níní xíxení e enj́ríníní.” uríñj́ náníríníní.

⁷ Ayínání Kiraisomí d́ñj́ wíkwróaríñjwaéne yaríñjwápimí dání áamá Goríxomí seáyí e umeṕŕfá nání “Kiraiso neamímíníñj́pa neǵ wíníyo ení oumímínaneyí.” nýyaiwirane xíxe mímíníwanígíní. ⁸ Nioní seararíñjápí, ayí rípiríníní. Kiraiso “Goríxo d́ñj́ uñwirárípaxí imóníñjoŕfání?” yaiwinírane “Aŕfowamí Goríxo wiǵ śmímánj́yo dání ‘Níseaiimf́aríní.’ réroaríñj́pí xíxení neaiñj́ŕfání?” yaiwinírane yanf́wá nání x́fo iyí śmí śó wákwíníñjwaéneyá inókiníñj́ nimónírí arírá neaiñj́ríníní. ⁹ Judayene arírá neaiñj́níní marf́ái, émáyí ení Goríxo wá níwianírí wíñj́ enagí nání x́fomí yayí uméfríxínírí ayo ení Kiraiso arírá wíñj́ríníní. Émáyí nání nioní seararíñjápí Bíkwríyo nírinírí eáníñj́ tíyí t́níní xíxení imóníñjagí nání seararíñjíníní. Wí e ayí re nírinírí eáníní, “Ayínání áamá émáyí arf́a eǵe dání Goríxoxí nání woákf́ḱ wirí d́xí yoí nírinírná soñj́yo dání rírí emf́aríníní.” nírinírí eáníní. ¹⁰ Ámí wí e ení re nírinírí eáníní, “Émáyné Goríxo xeǵ Judayí t́níní yayí éfríxíníní.” nírinírí eáníní. ¹¹ Ámí wí e ení re nírinírí eáníní, “Émáyné nýfnéní Ámínáomí yayí uméfríxíníní. Áamá níminí ñjweagf́áyí ńníní yayí uméfríxíníní.” nírinírí eáníní. ¹² Ámí wf́a rókiamoagf́ Aisaiao nírinírí enj́pimí ení re nírinírí eáníní, “Xíáwo Jesioyá piax́yo dání wo níwiarorfná míxí ináyí nimónírí émáyo umeñjweanf́aríníní. Émáyí d́ñj́ ‘Píráníñj́ neaiinífo, ayí orf́ání?’ nýyaiwiro wíkwf́mopf́ŕfáríníní.”

niríniri eánigagi nání seararínini. ¹³ “Gorixo — O áamá dñf ‘O nanf e neaiinfárfani?’ nñyairo wikwímoarígáfí nání wimíxarínorini. O seyíne xfómi dñf nñwikwírorfná dñf nífá seainiri nñwayíroniro ñwearo epírfá nání xwapf ayá wí seaiwínigini.” nimónarini. Seyíne eñf eánigf oyá kwíyfpf eñf síxí seaeámíxíñfpimí dání “Gorixo e neaiinfárfani?” nñyairo dñf nñwikwímorfná ayá wí wikwímfórfíxíniri “Gorixo apí seaiwínigini.” nimónarini.

Poro xfo émayo wáf uríméfpf nání yayf winíñf nánirini.

¹⁴ Gf nñríxímeáyíne, nioní ení seyíne nání dñf re nñseaiawiri nñpímónini, “Ayf wigf wínyo nanf wiipaxf imóníñfpf nání nñjáf imóniro wiwini xixe éwapfñpaxf imóniro egáfayf eñagi nání wínyo nanf imóníñfpf onímíapf bñ mñwíí xwapf ayá wí nñwiia warígárfini.” nñseaiawiri nñpímónini. ¹⁵ E nñseariri aí seyíne xwíyáf bñ bñ dñf seaimómi nání payf rñna neáa nurfná ayá igígf mé nñriri eáarini. Ayf rñpí nánirini. Gorixo wá nñnñwianiri ¹⁶ Kiraisi Jisaso nání émayo wáf urfwínigíniri nñrñpeañrini. Émayf xegf kwíyf áamá xfoyá wimíxaríñfpimí dání aiwá peaxf tññf Gorixo wimónaríñfpññf oimónífoyíniri nioní áamá apaxfpa nimóniri yarígáníñf nerfná xwíyáf Gorixo tfámíni imóníñf yayf neainípaxf imóníñfpf wáf uraríñárfini. ¹⁷ Ayínáni Kiraisi Jisaso tñni ikáríñgáoní eñagi nání Gorixomi nuxfdirfná yaríñapf nání mñxí meakfññpaxfñni. ¹⁸⁻¹⁹ Nioní seáyf e níkaríniri amípí wí nání mñrf sa Kiraiso nioní yaríñapimí dání eñfpf nánini orímíni. Nioní émayf tññfmíni wáf uríri Gorixoyá kwíyfpf eñf nímíxíñfpimí dání emímí tñni ayá rñwamónípaxf imóníñfpf tñni wíwapíyiri yarfná ayf

aríá nñiuro nání Jisasomí dñí wíkwírogíáríní. Ayínání iwamíó Jerusalemí dání néra neméísáná Iririkamí píropenísí tñí e nání amí amí nemeírná xwíyíá Kiraiso nání yayí neainí paxípi nímíní íá meáríñanigíní. ²⁰ Apí e nerírná “Kiraiso nání nñí íá imónígíámí ourímeminí.” mínimóní “Mají íá imónígíámí ourímeminí.” nñiyaiwirí e enáríní. “Ámá wo sñá añí nání xámí tíwayíroníyo omírímíní.” mínimóníñí enagí nání e enáríní. ²¹ “Mají íá imónígíámí ourímeminí.” nñinimónírí enápi Bíkwiíyo re nírínírí eáníñípi tñí xixení imóníní, “Ámá o nání sñí murémeáníñíyí sñwí wíníptííáríní. O nání xwíyíá aríá mñwígíáyí nñí íá imóníptííáríní.” E nírínírí eáníñípi tñí nioní enápi tñí xixení imóníní.

“Sípenti nání nurírná Romíyo imaní seamúrómíáríní.” uríñí náníríní.

²² Ayínání seyíné tñámíní obímínírí xwapí ayá wí nñimónírí aí e enápi áxenwarí nñniga waríñagí nání wí nñí paxí nimóníñímaní. ²³ E nerí aí nioní tñá rímní wí e sñí urímepaxí mimónípa erí xwiogwí obaxí nímúroarírná ení amí amí “Romíyí tñámíní úímígní.” nimónayírí ení enagí nání ²⁴ nioní “Sípenti píropenísíyo nání nurírná seyíné ení sñwí nñseaga seamúrómígní.” nimónaríní. “Seyíné tñí xwíyíá nñseañwaxa seamúroarírná gí dñí bí yayí onínírí óí e nání aiwá bí niapowáríírxíní.” nimónaríní. ²⁵ “E éímígní.” nñnimónírí aí anígwi ámá Goríxoyá imónígíá Jerusalemí ñweagíáyó arírá wímínírí e nání waríñíní. ²⁶ Ámá Goríxoyá imónígíá Masedonia píropenísíyo tñí Gíríkí píropenísíyo tñí ñweagíáyí, ayí ámá Goríxoyá Jerusalemíyo ñweagíá dñwí ikeamónarígíáyó arírá wíwanígínírí

raúroaárinígá egagí nání nioní nígwí apí nimeámi e nání wariníni. ²⁷ Wiwaniníyí wígwí díní tñni yayí nero “E éwanígíni.” rinígáwixíni. E nerí aí “Émáyí ayo arirá mīwipaxí imónígááyíriní.” riseaimónaríni? Oweoi, Judayí Jisasomí díní wíkwírogíáyo dání émáyí xwiyíá yayí neainarínípi aríá nīwiro díní nīwíkwíroríná kwíyí tígíáyí nimóníro nání wiwaniníyí ení ayo wígwí amípi bí tñni arirá wipaxí egagí nání raríníni. ²⁸ Ayínání wígwí raúroaárinígáapí nīmeáa nurí miní nīwirí “E nīrémoríná éimígíni.” nimónarínípi nīpiní nīyárimoní Sīpení píropenístíyo nání nuríná seyíné tñjimaní seamúrómfáriní. ²⁹ Nioní re nīyaiwirí nījíá imóníníni, “Seyíné tñjímíní nībírí seaímeááná Kiraiso naní nīneaiiríná bí onímiápi mīneaiiní ayá wí neaiinífaríní.” nīyaiwirí nījíá imóníníni.

³⁰ Gí nīrixímeáyíné, anígwi ení rīrémixí bí rīpí oseaimíni. Seyíné negí Áminá Jisasí Kiraiso nání díní moro negí nīrixímeá nání díní sīpí wianíwá nání kwíyípimi dání imóníníwápi nání díní moro nero Poroní tñni nawíní gwí nīmóníro nioní nání aníní miní Goríxomí rīxíní nuríyírīxíní. ³¹⁻³² Nioní Goríxo nīwimónínípimi dání seyíné tñámíní yayí tñni nībírí seyíné tñni xwiyíá nīḡwearínípimi dání díní sixí ínimífa nání rīxíní re nuríyírīxíní, “Judia píropenístíyo ḡweagíá xwiyíá yayí neainarínípi aríá mīwí wíákiarígááyí omí wífápi dání éf umíneí.” nuríyírīxíní. Nioní Jerusaremí nīrémoríná ení áamá Goríxoyá e ḡweagíáyí arirá nioní wimíápi nání yayí winíwinígíníri Goríxomí rīxíní nuríyírīxíní.

³³ Goríxo —O ananí áamá nīwayíróntíro ḡweapíri nání wimíxaríníni. O seyíné díní seakíyówinígíni. “Apí e éwinígíni.” nimónaríni.

16

Yayť Poro wiowárĩņĩpi nánĩrĩnĩ.

¹ Nionĩ negť nĩrĩxťmeái Pibíyĩ rĩnĩņĩ —Í Jisasoyá sťyikť imónĩgťá Segĩria ŋweagťáyo saņť wurťnaroarĩņť wĩrĩnĩ. “Í apĩxť awiaxť wĩrĩnĩ.” seararĩņĩnĩ. ² Í seyťné tťámĩnĩ nĩbĩrťná seyťné “Í enĩ Ámĩnáo tťnĩ ikárĩnĩņť wĩrťanĩ?” nĩyaiwiro umímĩnĩťrĩxĩnĩ. E nerťná úrapĩ mĩwĩ ámá Gorĩxoyá imónĩgťá wigť wĩnĩyo umímĩnĩpaxť imónĩņťpa axťpi numímĩnĩro pí pí nánĩ ikeamónĩagĩ nĩwĩnĩróná arĩrá wĩrťxĩnĩ. Ayť rĩpi nánĩrĩnĩ. Í ámá ayá wĩyo arĩrá wirť nionť enĩ arĩrá nĩrĩ yarĩņĩ eņagť nánĩ rarĩņĩnĩ.

³ Pĩrisiraĩmĩ tťnĩ xiagwo Akwiraomĩ tťnĩ “Poro yayť eaiwárėnapĩņoĩ.” urťpoyť. Ayaú nionĩ Kiraisĩ Jisasomĩ nĩxťdĩrĩ yarĩņapĩ nánĩ gwť nĩmónĩgťfĩyaúrĩnĩ. ⁴ Nionĩ éf nĩnĩmĩnĩri nánĩ yoť mayť nimónĩri egťfĩyaú eņagť nánĩ Gorĩxomĩ yayť wiarĩņárĩnĩ. Nionĩnĩ marťái, émá Jisasoyá sťyikť imónĩgťá nĩmĩnĩ ŋweagťáyť enĩ ayaú nánĩ yayť wiarĩgťárĩnĩ. ⁵ Jisasoyá sťyikť imónĩgťá xťomĩ yayť wianĩro nánĩ aņť ayaúyáiwámť awĩ eánarĩgťáyo enĩ “Poro yayť seaiwárėnapĩņoĩ.” urťpoyť.

Epinitasomĩ —O gť dĩņť sťxť uyiņáorĩnĩ. Esia pĩropenĩsťyo ámá nťnĩ sĩnĩ eņáná xámť Kiraisomĩ dĩņť wĩkwťrono, ayť orĩnĩ. Omĩ enĩ “Poro yayť siowárėnapĩņoĩ.” urťpoyť.

⁶ Mariaĩmĩ —Í seyťné arĩrá oseaimĩnĩrĩ anĩņť minť eņĩrĩnĩ. Īmĩ enĩ “Yayť siowárėnapĩņoĩ.” urťpoyť.

⁷ Adĩronikasomĩ tťnĩ Juniasomĩ tťnĩ awaúmĩ enĩ “Yayť eaiwárėnapĩņoĩ.” urťpoyť. Awaú nionĩ tťnĩ axťgwĩonerĩnĩ. Awaú nionĩ tťnĩ nawĩnĩ gwť aņťyo ŋweaŋwáwaurĩnĩ. Nionĩ sĩnĩ Kiraisomĩ dĩņť mĩwĩkwťronáná awaú xámť o tťnĩ ikárĩnĩgťfĩwaú

imónigfírini. Wáf wurimeiarigfá seáyí e imónigfáyí waúrini.

⁸ Abirietasomi —O Ámináoyá wo nioni dñí síxí uyiñáorini. Omi eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

⁹ Ebanomi —O Kiraisomi nixdíri yarñwápi nání gwí nímóniñyí worini. Omi tñi gí dñí síxí uyiñáo, Sítekisomi tñi awaúmi eni “Yayí Eaiwárenapiñoi.” urípoi.

¹⁰ Aperisomi —O Kiraisomi nixdíriná mímíwiáro píranñí xdarñagi wñarñwá worini. Omi eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

Arisitoburasoyá añiwámi wearigfáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

¹¹ Yegí axowawi Xerodionomi eni “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

Nasisasoyá imónigfáyo —Ayí Ámináoyá wí imónigfáyíriní. Ayo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

¹² Tiraipinaími tñi Tiraiposaími tñi —Ípaú Ámináomi nixdíriná ámá wí eni oxdípoiñiri ríwí nirkwíñiri aññí miní yarigfípaúrini. Ípaúmi eni “Yayí eaiwárenapiñoi.” urípoi.

Gí dñí síxí uyiñáo, Pesisomi —O Ámináomi nixdíriná wíniyí eni dñí owíkwírópoiñiri aññí miní yarñorini. Omi “Yayí siowárenapiñoi.” urípoi.

¹³ Rupasomi —O Ámináomi nixdíriná mowifá xdarñomani. Omi “Yayí siowárenapiñoi.” nuríroná xinámi —Í omi xinái gí inókíññí imóniñirini. Ími eni e urípoi.

¹⁴ Asigíritasomi tñi Pírigonomi tñi Xemisomi tñi Patírobasomi tñi Xemasomi tñi negí nixímeá awa tñi ñweagfáyo eni “Yayí seaiwárenapiñoi.” urípoi.

¹⁵ Pirorogasomí tñní xiepi Juriaímí tñní Neriasomí tñní xīnapímí tñní Oribasomí tñní áamá Gorixoyá imónigfá ayf tñní ηweagfáyo ení “Yayf seaiwárenapīηot.” urfpoi.

¹⁶ Jisasoyá sīyikf imónigfáyíné yayf niniróná yayf óf eánenfrixiní. Jisasoyá sīyikf imónigfá ηweagfá apí apí nīpīnī yayf seaiwárenaparīηot.

“Áamá xepīxepá orónaneyinīro seaiwapīyarigfáyf sīηwí wīnaxídfrixiní.” urīηf nánīrīnī.

¹⁷ Gf nīrixīmeáyíné, eñf rīrémīxí bī rīpī os-eaimīnī. Seyfne áamá mīxí orīnīpoyīnīrī seaiēpīsiro óreámioápoypīnīrī seaiwapīyiro yarigfáyo —Ayf none seaiwapīyīηwápi nīwīaīkiro xegf bī seaiwapīyanīro yarigfáyīrīnī. Ayo sīηwí wīnaxídfpoi. Sīηwí nīwīnaxídfiróná ayf tñní gwīaumf minīpa époyf. ¹⁸ Ayf rīpī nánī seararīηīnī. Áamá e yarigfáyf nepa Ámīná Kī-raisoýá xīnáiwanīηf nīmónīro omīηf wīiarigfáyfmanī. Reaxf wīnarīηīpī nánīnī dīηf nīmoro yarigfáyīrīnī. Ayf dīyimánf ikaxf nurīro weyf umeararīgīápīmī dānī áamá maiwí “E neaiwapīyanīro rīa yarīηot?” mīyaiwí egfáyo yapf wīwapīyarīgīárīnī. ¹⁹ “Romí ηweáyf xwīyíá yayf neainarīηīpī rīwí mumó pírānīηf xīdarīηot.” rīnīηīpī añf nīmīnī yanf iwénīmenf eñagī nánī nionf seyfné nánī yayf nīnarīnī. E nerī aī áamá nionf seararīηáyf yapf seaiwapīyipīrīxīnīrī seyfné nañf imónīηīpī nánī dīηf émī saīmī moro sīpī imónīηīpī nánī majfá ero oimónīpoyīnīrī nīmōnarīηagī nánī rarīηīnī. ²⁰ Nionf seararīηāpī seyfné xīxenī nerīnáyf, Gorīxo —O ananī áamá nīwayīrōnīro ηweapīrīfa nánī wīmīxarīηorīnī. O sīnī mé obomī xopīrárf nīwīmāná seyfnéyá suyīmañwīyo wārīnīfārīnī.

“Áminá Jisaso wá seawianfwinigini.” nimónarini.

“*Ámá* tiyí yáy seaiwárenapaoi.” uriní nánirini.

²¹ Timotio —O Kiraisomi nixfdiri yarinjápi nání gwí nímóninjí worini. O yáy seaiwárenapinjoi. Nioní tñí axfgwiowa, Rusiaso tñí Jesono tñí Sosipatao tñí ení yáy seaiwárenapaoi. ²² Tetiasoni —Nioní Poro áwaní nírariná payí rina eaarínáonirini. Nioní ení Ámináooyíné yáy seaiwárenapíini. ²³ Gaiaso —O Poroní xegí anjyo nweanáná píraninjí nímearinjorini. Jisasoyá stíyikí imónigfá aní rípmi nweagfáyí xegí anjyo awí eánipíri nání umíminarinjorini. O ení yáy seaiwárenapinjoi. Erasitaso —O aní rípmi dání gapimantíyá nígwí menweanorini. O tñí xogwáo Kwotaso tñí awá ení yáy seaiwárenapíi. ²⁴ [Áminá Jisasi Kiraiso seyíné niyínéni wá seawianfwinigini. “E imónfwinigini.” nimónarini.]

“*Gorixomi* seáyimi uméwanigini.” uriní nánirini.

²⁵⁻²⁶ Seyíné xwiyfá yáy neainarinjípi —Xwiyfá api Jisasi Kiraiso nání nioní wáf urarinjápi tñí xixenirini. Api eníná dání ínimi yumí imóninjípirini. Ínimi yumí nimóga bagí aiwi agwi ríná ríxa wfá wókímixininjípirini. Émá nimini nweagfáyí wí arfá níwiro dñí owikwírópoyiniri Gorixo —O aninjí noní nweanorini. O eníná dání “E imónfwinigini.” rárinjpa wfá rókiamoagfáwa eagfápi wáf urimearinjwápimi dání émá nimini nweagfáyí tñí e ríxa sináni áwaní rínarinjípirini. Xwiyfá api xáiwí fá oxirfóyiniri seaimixipaxo, ayí Gorixorini. ²⁷ Dñí émf saímf morí nweafá imóniri ego, ayí onirini. Omí Jisasi Kiraiso neainjpi nání dñí nímorinjípimi dání yáy seáyí émi oumeaneyí. “E éwanigini.” nimónarini.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Sep 2019 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051